

PÁPEŽSKÁ RADA NA PODPORU JEDNOTY KREŠŤANOV
KOMISIA PRE VIERU A PORIADOK SVETOVEJ RADY CIRKVI

Materiály na
Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov
a obdobie roka 2013

Čo žiada od nás Boh?
(porov. Micheáš 6, 6 – 8)

Pre organizátorov Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov

Hľadanie jednoty po celý rok

Tradičný termín konania Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov je na severnej pologuli od 18. do 25. januára. Tieto dni navrhol v roku 1908 Paul Wattson tak, aby modlitby prebiehali v dňoch medzi sviatkami sv. Petra (Katedra) a sv. Pavla (Obrátenie), čo im dodalo symbolický význam. Na južnej pologuli sú v januári prázdniny, takže cirkvi organizujú Týždeň modlitieb v inom termíne, napríklad v období sviatkov Zoslania Ducha Svätého (ako to navrholo Hnutie pre vieru a poriadok v roku 1926), ktoré tiež symbolizujú jednotu Cirkvi. Keďže berieme do úvahy fakt, že sa termín modlitieb dá prispôbiť, povzbudzujeme vás, aby ste tento materiál vnímali ako pozvanie hľadať po celý rok možnosti na vyjadrenie miery dosiahnutého spoločenstva medzi cirkvami a spoločne sa modliť za úplnú jednotu, ktorá je Kristovou vôľou.

Prispôsobenie textu

Tento materiál ponúkame so zámerom, aby bol prispôsobený využitiu na miestnej úrovni, kedykoľvek to bude možné. Pritom treba brať ohľad na miestne liturgické a bohoslužobné zvyky i na celkovú spoločenskú a kultúrnu situáciu. Takéto úpravy by sa mali realizovať ekumenicky. Na niektorých miestach sú už vybudované ekumenické štruktúry pre prispôsobenie týchto materiálov. Želáme si, aby tam, kde to tak nie je, táto potreba podnietila vznik takýchto štruktúr.

Používanie materiálov na Týždeň modlitieb

- Cirkvám a kresťanským spoločenstvám, ktoré slávia Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov prostredníctvom jednej spoločnej bohoslužby, ponúkame poriadok ekumenickej bohoslužby.
- Cirkvi a kresťanské spoločenstvá si môžu zaradiť texty z Týždňa modlitieb aj do svojich vlastných bohoslužieb. Podľa prostredia, v ktorom sa nachádzajú, možno primerane použiť modlitby z ekumenickej bohoslužby, materiál na „osem dní“ a výber ďalších modlitieb.
- Spoločenstvá, ktoré slávia Týždeň modlitieb v rámci svojich každodenných bohoslužieb, môžu počas tohto týždňa čerpať námety z materiálu na „osem dní“.
- Tí, ktorí by chceli viesť biblické hodiny na tému Týždňa modlitieb, majú možnosť ako základ použiť biblické texty a zamyslenia ponúknuté v materiáli na „osem dní“. Ich každodenné spoločné stretnutia môžu uzavrieť prosebnými modlitbami.
- Tým, ktorí sa chcú modliť v súkromí, poslúži tento materiál ako pomôcka pri premýšľaní o ich modlitebných úmysloch. Môžu mať na pamäti to, že tvoria spoločenstvo s ostatnými, ktorí sa na celom svete modlia za viditeľnejšiu jednotu Kristovej Cirkvi.

Biblický text na rok 2013 (1)

(Micheáš 6, 6 – 8)

S čím mám predstúpiť pred Hospodina a skloniť sa pred Bohom výsosti? Mám predstúpiť pred neho so zápalmi a s jednoročnými telcami? Má Hospodin záľubu v tisícoch baranov a v desaťtisícoch potokov oleja? Mám dať svojho prvorodeného za svoj priestupok, plod svojho tela za svoj hriech? Hospodin ti oznámil, človeče, čo je dobré a čo žiada od teba: len zachovávať právo, milovať láskavosť a v pokore chodiť so svojím Bohom.

Úvod do témy na rok 2013

Čo žiada od nás Boh?

(porov. Micheáš 6, 6 – 8)

Študentské kresťanské hnutie Indie bolo pozvané, aby oslávilo svoje sté výročie aj tým, že v spolupráci s Indickou federáciou katolíckych univerzít a Národnou radou cirkví Indie

pripraví materiály na Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov 2013. V prípravnom procese pri zamýšľaní sa nad významom Týždňa modlitieb sa dospelo k tomu, že v kontexte veľkej nespravodlivosti voči dalitom tak v Indii, ako aj v cirkvi nemožno oddeliť úsilie o viditeľnú jednotu od úsilia o odstránenie kastovníckeho systému a zároveň zhodnotenia prínosu tých najchudobnejších z chudobných k jednote.

Dalitské komunity v Indii sú tie, ktoré sú považované za „vylúčené z kást“. Sú to ľudia najviac postihnutí kastovníckym systémom, ktorý je prísnu formou sociálneho rozvrstvenia založeného na pojmoch rituálnej čistoty a znečistenia. V rámci kastovníckeho systému sa kasty delia na vyššie a nižšie. Dalitské komunity sú považované za najviac znečistené a znečisťujúce a to ich stavia mimo kastovníckeho systému, prv ich nazývali tiež „nedotknuteľnými“. Kastovnícky systém vytláča dalitov na okraj spoločnosti, sú politicky utláčaní, ekonomicky vykorisťovaní a kultúrne podceňovaní. Temer 80% indických kresťanov pochádza z dalitov.

Napriek pokroku dosiahnutému v dvadsiatom storočí naďalej rozdeľuje cirkvi v Indii ich učenie, rovnako ako v Európe či inde odkiaľ prišli. Túto nejednotu medzi kresťanskými cirkvami v Indii, ako aj v rámci nich, ešte zdôrazňuje kastovnícky systém. Kastovníctvo, podobne ako apartheid, rasizmus a nacionalizmus, predstavujú pre jednotu kresťanov v Indii a teda pre morálne a cirkevné svedectvo Cirkvi ako jedného Kristovho tela veľkú výzvu. Keďže kastovníctvo je témou, ktorá cirkvi rozdeľuje, je to aj naliehavý doktrinálny problém. Preto sa chceme počas tohoročného Týždňa modlitieb zamýšľať nad dobre známym textom z knihy proroka *Micheáša* 6, 6 – 8, ktorý sa sústreďuje na to „čo od nás žiada Boh“ – to je hlavná téma tohto týždňa. V rámci teologickej reflexie na biblickú tému sa vynára ako kľúčová práve dalitská skúsenosť.

Micheáš bol jedným z malých prorokov *Starého zákona*, ktorý prorokoval v Júdei približne v rokoch 737 – 690 pred Kristom. Prišiel z Mórešetu, juhozápadne od Jeruzalema a prorokoval počas vlády Jotama, Achaza a Chizkiju (*Micheáš* 1, 1). Žil v tej istej politickej, ekonomickej, morálnej a náboženskej situácii ako jeho súčasník Izaiáš a spolu s ním bol svedkom zničenia Samárie a napadnutia Južného kráľovstva asýrskym kráľom v roku 701 pred Kristom. Smútok a plač nad nešťastím jeho ľudu udáva tón celej knihy, pričom sa jeho hnev obracia na vodcov (2, 1 – 5) a na kňazov, ktorí oklamali svoj ľud.

Micheášova kniha patrí k literárnej tradícii proroctiev. V jadre jej posolstva je proroctvo o súde. Kniha sa rozvíja v troch častiach, v ktorých je predstavená cesta od súdu vo všeobecnosti (1 – 3) k ohlasovaniu spásy (4 – 5), k slovu o súde a k sláveniu spásy (6 – 7). V prvej časti Micheáš tvrdo kritizuje tých politických a náboženských predstaviteľov, ktorí

zneužívajú svoju moc a okrádajú chudobných: tých, ktorí „z ľudí trhajú kožu“ (3, 2) a „súdia za úplatok“ (3, 11). V druhej časti vyzýva ľudí, aby sa vydali na púť „k Hospodinovu vrchu k domu Boha Jákovovho, aby ich učil svojim cestám a chodili po jeho chodníkoch“ (porov. 4, 2). Boží súd sa objavuje v tretej časti a sprevádza ho výzva na bdenie v nádeji na spásu, s vierou v Boha, ktorý „odpúšťa viny a prehliada priestupky zvyšku svojho dedičstva“ (porov. 7, 18). Táto nádej sa sústreďuje na Mesiáša, ktorý bude „pokojom“ (5, 4) a ktorý príde priamo z Betlehema (5, 1) a prinesie spásu „až po končiny zeme“ (5, 3). Micheáš nakoniec vyzýva všetky národy sveta, aby sa vydali na púť, a tak mali podiel na spravodlivosti a pokoji, ktoré sú ich spásou.

Micheášova mocná výzva k spravodlivosti a pokoji je sústredená v kapitolách 6, 1 – 7, 7 a. Jej časť predstavuje tému tohoročného Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov. Micheáš umiestňuje spravodlivosť a pokoj do dejín vzťahu medzi Bohom a ľudstvom, no trvá na tom, že tieto dejiny bezpodmienečne potrebujú jasný etický rámec. Podobne ako iní proroci, ktorí žili v tom období izraelskej monarchie, pripomína Micheáš ľudu, že Boh ho zachránil z otroctva a skrze zmluvu povolal k životu v spoločnosti vybudovanej na úcte, rovnosti a spravodlivosti. Takto je pravá viera v Boha neoddeliteľná od osobnej svätosti a úsilia o sociálnu spravodlivosť. Božie vyslobodenie z otroctva a každodenného ponižovania si viac než bohoslužbu, obetné dary a spaľované obety (6, 7) vyžaduje „zachovávať právo, milovať láskavosť a v pokore chodiť so svojím Bohom“ (porov. 6, 8).

Situácia, ktorej čelil Boží ľud v Micheášovej dobe je v mnohých ohľadoch porovnateľná so situáciou dalitskej komunity v Indii. Daliti tiež čelia útlaku a nespravodlivosti tých, ktorí chcú poprieť ich práva a dôstojnosť. Micheáš porovnával chamtivosť tých, ktorí vykorisťujú chudobných s tými, ktorí „požierajú mäso môjho ľudu, sťahujú z neho kožu a lámu jeho kosti“ (3, 3). Micheáš odmieta rituály a obety, ktoré zbedačujú pre nedostatočný záujem o spravodlivosť, a hovorí, že Boh chce, aby spravodlivosť bola v srdci nášho náboženstva a rituálov. Jeho poslanstvo sa javí ako prorocké aj v situácii, keď je nespravodlivé zaobchádzanie s dalitmi legitimizované na základe náboženstva a pojmu rituálnej čistoty a znečistenia. Viera totiž získava alebo stráca svoj zmysel podľa svojho vzťahu k spravodlivosti. V súčasnej situácii dalitov nás Micheáš zdôrazňovaním morálneho aspektu našej viery vyzýva, aby sme sa pýtali, čo Boh od nás skutočne žiada: iba prinášať obety alebo chodiť s Bohom v spravodlivosti a pokoji?

Cesta kresťanského učeníka si nutne vyžaduje chodiť po chodníku spravodlivosti, milosrdenstva a pokory. Zvolili sme preto za spojujúci prvok ôsmich dní modlitieb metaforu „chodenia či putovania“, pretože táto aktívna, zámerná a prebiehajúca činnosť vyjadruje

dynamiku charakterizujúcu kresťanského učeníka. A tiež preto, že téma desiateho zhromaždenia Svetovej rady cirkví, ktoré sa bude konať v roku 2013 v Busane v Kórei – „Boh života, ktorý nás vedie k spravodlivosti a pokoju“ – rezonuje s obrazom trojjediného Boha, ktorý sprevádza ľudstvo a prechádza ľudskými dejinami, pričom pozýva všetkých ľudí, aby putovali spolu s ním.

Osem podtém na tento týždeň sa týka rôznych spôsobov „chodenia“ či „putovania“, ktoré nám umožňujú sústrediť sa na rôzne rozmery autentického kresťanského učeníka, ktorý chodí po chodníku spravodlivosti vedúcom do života (porov. *Príslovia* 12, 28a).

1. deň: *chodiť v dialógu*. Zamýšľame sa nad významom praxe dialógu a diskusie ako prostriedku na prekonávanie bariér. Schopnosť hovoriť a počúvať je v ekumenizme, ako aj v boji za oslobodenie ľudí po celej zemi, považovaná za základnú. V autentickom rozhovore môžeme jasnejšie spoznať samotného Krista.

2. deň: *putovať s doráňaným Kristovým telom*. Keď si uvedomujeme solidaritu ukrižovaného Krista s „dokaličenými ľuďmi“ sveta, ako sú daliti, tak sa ako kresťania spoločne usilujeme naučiť sa hlbšie podieľať na tejto solidarite. To sa zvlášť odhaľuje vo vzťahu Eucharistie a spravodlivosti, pričom kresťania sú pozvaní objavovať praktické spôsoby prežívania Večere Pánovej vo svete.

3. deň: *putovať k slobode*. Dnes sme pozvaní zamýšľať sa pri našom slávení nad úsilím spoločenstiev, ktoré sú vo svete utláčané podobne ako daliti v Indii a ktoré protestujú proti každému zotročovaniu ľudských bytostí. Ako kresťania usilujúci sa o plnšiu jednotu sa učíme, že podstatnou súčasťou plnosti života a slobody v duchu je odstránenie všetkého, čo ľudí medzi sebou rozdeľuje.

4. deň: *chodiť po zemi ako deti*. Pochopenie nášho miesta v Božom stvorení nás všetkých zbližuje, lebo si uvedomujeme svoju vzájomnú závislosť i našu závislosť na zemi. Kresťania, ktorí si uvedomujú naliehavú potrebu starostlivosti o životné prostredie i spravodlivosti vo forme spoločného podieľania sa na dobrách zeme, sú povolaní vydávať vo svojom živote aktívne svedectvo v duchu jubilejného roka.

5. deň: *putovať ako Ježišovi priatelia*. Dnes sa zamýšľame nad biblickými obrazmi ľudského priateľstva a lásky, ktoré znázorňujú Božiu lásku ku každému človeku. Keď seba samých

chápeme ako milovaných Božích priateľov, má to vplyv aj na naše vzťahy uprostred Ježišovho spoločenstva. Akékoľvek vylučujúce bariéry sú v rámci Cirkvi nezlučiteľné so spoločenstvom, v ktorom sú všetci rovnako milovanými Ježišovými priateľmi.

6. deň: *putovať cez prekážky*. Chodiť s Bohom značí putovať cez prekážky, ktoré rozdeľujú Božie deti a škodia im. Biblické čítania na tento deň ukazujú rôzne spôsoby, ako prekonávať ľudské bariéry a vrcholia v učení sv. Pavla: „Veď všetci, čo ste boli pokrstení v Krista, Krista ste si obliekli. Nie je ani Žid, ani Grék, nie ja ani otrok, ani slobodný, nie je muž ani žena, lebo všetci ste jedno v Kristu Ježišovi.“

7. deň: *putovať v solidarite*. Chodiť v pokore s Bohom znamená putovať v solidarite s tými, ktorí bojujú za spravodlivosť a pokoj. Takéto putovanie v solidarite má dôsledky nielen pre jednotlivcov, ale aj pre samotnú povahu a poslanie celého kresťanského spoločenstva. Cirkve je povolana a schopná mať spoluúčasť na každom utrpení, keď sa zastáva chudobných, núdzných a marginalizovaných a stará sa o nich. To je implicitne zahrnuté aj v našej týždennej modlitbe za jednotu kresťanov.

8. deň: *chodiť v radosi*. Biblické texty na tento deň hovoria o slávení nie v takom zmysle, ako keď sa slávi úspešné zavŕšenie niečoho, ale o slávení ako znamení dôvery v Boha a v Božiu spravodlivosť. Podobne slávenie Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov je znakom dôvery, že naša jednota bude dosiahnutá v takom čase a takými prostriedkami, aké určí Boh. Boh od nás dnes vyžaduje, aby sme chodili po chodníku spravodlivosti, milosrdenstva a pokory. Takáto cesta učeníka zahŕňa chodenie po úzkom chodníku Božieho kráľovstva a nie po širokých diaľniciach dnešných kráľovstiev. Chodenie po chodníku spravodlivosti zahŕňa strádanie boja, protest sprevádzaný izoláciou a riziko spojené s odporovaním „kniežatstvám a mocnostiam“ (Efezanom 6, 12). To hrozí zvlášť vtedy, keď sa tí, ktorí volajú po spravodlivosti, považujú za problematických a za narušiteľov pokoja. V tejto súvislosti je dôležité pochopiť, že pokoj a jednota sú úplné iba vtedy, ak sa zakladajú na spravodlivosti. Keďže sa tento Týždeň modlitieb sústreďuje na dalitské komunity v Indii, „chodenie učeníkov“ možno metaforicky chápať ako „chodenie sprevádzané dalitským bubnovaním“. Niekoľko dalitských komunít je totiž zapojených do profesionálneho rituálneho bubnovania v indických dedinách. Dalitské bubnovanie neslúži len na vzývanie Božej prítomnosti, ale tiež umožňuje bezpečný prechod komunity v okamihoch jej premeny, keď sa odvracia od toho, čo považuje za zlo. Dnes sa dalitské bubnovanie objavuje ako oslava dalitskej kultúry a identity.

Preto keď hovoríme o „chodení učeníkov v sprievode dalitského bubnovania“ máme na mysli takú formu učeníctva, ktoré si neustále pripomína Božiu trvalú prítomnosť uprostred najviac marginalizovaných. Ide tiež o formu učeníctva, ktoré uznáva nezlomnú silu dalitov odolávajúcu konfrontácii so zlom a prispievajúcu k blahu celej širokej komunity. Máme mať na mysli takú formu učeníctva, ktorá uznáva, že dalitská kultúra a identita môže byť neočakávaným miestom zakúšania Kristovej prítomnosti (porov. *Matúš* 25, 40). Takýto postoj učeníka povedie k opravdivej solidarite a tiež k takej forme jednoty kresťanov, ktorá je zbavená nespravodlivej diskriminácie a vylučovania.

Jednou z profesií, ktoré sa spájajú s dalitskými komunitami v Indii, je šitie sandálov. Ako prostriedok na prežitie to pre dalitské spoločenstvá symbolizuje ich skúsenosť spoločného budovania zmysluplného života, schopného odolať v neľudských podmienkach a uchovať si nádej. Ide o nádej, že osemdenné zamýšľanie sa nad darom dalitskej skúsenosti, nad tým, ako daliti dokážu prežiť uprostred boja, sa môže stať pre nás sandálmi, ktoré si obujeme, keď budeme chcieť chodiť po chodníku spravodlivosti v našej vlastnej situácii a robiť to, čo Boh od nás žiada. „Akýkoľvek náznak predsudkov založených na kastovníctve vo vzťahoch medzi kresťanmi“ povedal pápež Ján Pavol II., „protirečí skutočnej ľudskej solidarite, ohrozuje opravdivú spiritualitu a je vážnou prekážkou pre evanjelizačné poslanie Cirkvi“(2). Nech nás Boh spravodlivosti, jednoty a pokoja premení, aby sme skutočne svedčili o ľudskej solidarite, keď nám dá silu konať to, čo od nás žiada.

PRÍPRAVA MATERIÁLOV NA TÝŽDEŇ MODLITIEB ZA JEDNOTU KRESŤANOV 2013

Pôvodný návrh textov tohoročného Týždňa modlitieb pripravilo Indické študentské kresťanské hnutie (SCMI) v spolupráci s Indickou federáciou katolíckych univerzít (AICUF) a Národnou radou cirkví Indie (NCCI). Radi by sme sa poďakovali všetkým, ktorí k tomu prispeli, osobitne:

J. E. metropolita Dr. Geevarghese Mar Coorilos, predseda SCMI (Malankarská jakobitská ortodoxná sýrska cirkev)

Ms. Bernadine, AICUF (Katolícka cirkev)

Dr. Aruna Gnanadason, Senior Friend, SCMI (Juhoindická cirkev)

Dr. Peniel Rufus Rajkumar, United Theological College (Juhoindická cirkev)

P. Vineeth Koshy, NCCI (Malankarská ortodoxná sýrska cirkev)

Ms. Anita Hepsibah, SCMI (Juhoindická cirkev)

Ms. Chrisida Nithyakalyani, SCMI (Tamilská evanjelická luteránska cirkev)
Rev. Raj Bharath Patta, SCMI (Andhraská evanjelická luteránska cirkev).
Text, ktorý táto skupina pripravila, skompletizovali členovia medzinárodnej komisie menovanej Komisiou pre vieru a poriadok Svetovej rady cirkví a Pápežskou radou na podporu jednoty kresťanov. Medzinárodná komisia sa stretla s členmi Indického študentského kresťanského hnutia a ich spolupracovníkmi v septembri 2011 v Bangalore v Indii a pri tejto príležitosti im chce poďakovať za veľkodušné prijatie počas tohto stretnutia.

EKUMENICKÁ BOHOSLUŽBA

Úvod do bohoslužby

Čo od nás žiada Boh?

(porov. *Micheáš* 6, 6 – 8)

Tohoročná bohoslužba odráža mladistvý charakter Indického študentského kresťanského hnutia (SCMI). Berie do úvahy situáciu dalitov a ponúka príležitosť oboznámiť sa s dalitskou spiritualitou. Niektoré prvky bohoslužby vychádzajú z dalitskej tradície v Indii, charakteristickej bubnovaním a typickým spôsobom spievania lyriky – *bhajan*, ktorým svedčia o svojej viere v Boha. Tretím špecifickým prvkom, je vydávanie svedectiev viery, ktoré odzrkadľuje dalitskú spiritualitu vyznačujúcu sa túžbou po rešpektovaní spravodlivosti, sklonom k láskavosti a odhodlaním chodiť v pokore s Bohom (porov. *Micheáš* 6, 6 – 8). Bohoslužba sa končí znakom pokoja, aký je v dalitských komunitách bežný – ide o vzájomnú výmenu pučiacich ratolestí alebo malých stromčekov symbolizujúcich našu túžbu po nádeji a zmene.

Počas Týždňa modlitieb budú kresťania v ekumenických spoločenstvách na celom svete uvažovať nad tým, čo to znamená „*zachovávať právo, milovať láskavosť a v pokore chodiť so svojím Bohom*“. Táto téma sa rozvíja počas ôsmich dní v metafore chodenia či putovania. Pre dalitské komunity je totiž putovanie k slobode neoddeliteľné od putovania k jednote. Preto je aj naše putovanie s dalitmi a so všetkými, čo túžia po spravodlivosti, integrálnou súčasťou modlitieb za jednotu kresťanov v tomto týždni.

Kresťania v Indii musia odmietnuť kastovnícke rozdelenie, tak ako kresťania vo svete nesmú akceptovať vzájomné rozdelenie: „*Ved' či je Kristus rozdelený?*“ (*1 Korint'anom* 1, 13).

Schádzame sa na bohoslužbu práve preto, aby sme sa modlili za tú jednotu, ktorú si Kristus pre svoju Cirkev želá, a sme povolaní zbúrať múry rozdelenia uprostred nás i medzi nami.

Štruktúra bohoslužby

Poriadok bohoslužby obsahuje šesť častí: otvorenie, chvály a vďakyvzdanie, vyznanie hriechov a uistenie (o odpustení), liturgia slova a svedectvo viery, prosebné modlitby, požehnanie a rozpustenie zhromaždenia.

- I. Slávenie začína predohrou údermi na bubnoch, symbolizuje tak oslavu života, ako aj odpor voči utláčaniu dalitských spoločenstiev v Indii. Naznačuje nezlomnosť všetkých komunít bojujúcich za spravodlivosť a slobodu po celom svete. Bubnovanie na dalitských bubnoch je možné si vypočúť na internete <http://www.youtube.com/watch?v=7HDt7OmzUdw> &feature=related. Tie komunity, ktoré nemajú bubny, si môžu zvoliť iný vhodný nástroj alebo činnosť, ktorou by vyjadrili to isté. Podnety pre zvolania pochádzajú z písomností známeho indického nositeľa Nobelovej ceny Rabíndranátha Thákura. Otvorenie bohoslužby sa končí s *bhajanom*, spievanou modlitbou, ktorú vedie predsedajúci a zhromaždenie odpovedá (v jazyku telugu). Príklad piesní *bhajan* možno nájsť na internete.
- II. Chvály a vďakyvzdanie.
- III. Vyznanie hriechov a uistenie o odpustení. Prítomní sú vyzvaní, aby išli a podelili sa o znak pokoja. Počas toho môže hrať hudba.
- IV. Liturgia slova začína čítaním textov na Týždeň modlitieb z *Micheáša* 6, 6 – 8. Potom nasleduje svedectvo viery zo života ženy z dalitskej komunity menom Sarah. Táto udalosť sa stala v roku 2008 v Khandamale (štát Orissa v strednej Indii), kde niekoľko mesiacov predtým vypukli násilné nepokoje proti kresťanom (väčšinou dalitom), ktorých napadli hindskí extrémisti. Bohoslužobné miesta a domovy kresťanov boli zničené. Orissa je jednou z najchudobnejších častí Indie, tradične spájanou s najviac diskriminovanými skupinami spoločnosti. Násilie si vyžiadalo 59 mŕtvych, 115 kresťanských kostolov bolo zničených a 50-tisíc bezdomovcov si hľadalo útočisko v lesoch a neskôr v utečeneckých táboroch zriadených indickou vládou, lebo ich domovy boli zničené. Približne 80 – 90% kresťanov v Indii sú konvertovaní daliti. Podobne ako Sarah v príbehu sa väčšina dalitov nestala kresťanmi za úplatok, ako sa to v minulosti tvrdilo. Mnohí daliti konvertovali, keď prišli do misie hľadať útočisko pred útlakom kastovníckeho systému. Túžili po slobode a verili, že im ju môže poskytnúť uzdravujúca sila Boha, ktorý oslobodzuje. Sem možno zaradiť podobné svedectvo viery z vašich podmienok.

Zhromaždenie sa vyzýva, aby sa nad týmito svedectvami viery v tichu zamyslelo, pokým nasleduje počúvanie Božieho slova.

V. Prosebné modlitby

VI. Požehnanie a rozpustenie zhromaždenia: pre dalitov je typické spoločné stolovanie, a preto navrhujeme, aby bolo na konci bohoslužby nejaké spoločné pohostenie.

Poriadok bohoslužby

Čo od nás žiada Boh?

(porov. Micheáš 6, 6 – 8)

P : predsedajúci

L : lektor

Z : zhromaždenie

I. Otvorenie

1. Prelúdium *(bubnovanie dalitských bubnov alebo iná vhodná hudba)*

(Predsedajúci povie pár slov na privítanie zhromaždenia.)

2. Výzva na modlitbu

P : Ježiš povedal: „*Lebo kde sú zhromaždení dvaja alebo traja v mojom mene, tam som ja medzi nimi*” (Matúš 18, 20). Uznajme v tichu prítomnosť trojjediného Boha medzi nami.

(Ticho)

II. Modlitba a vd'akyvzdanie

(Predsedajúci vyzve zhromaždených, aby sa počas tejto modlitby pochytali za ruky a vytvorili ľudskú reťaz jednoty a solidarity.)

P: Chválim ťa, milý Bože, za to, že si nás stvoril takých rozdielnych. Ďakujeme ti za dar rôznych kultúr, jazykov, rôznych prejavov viery, zvykov, tradícií a etník. Ďakujeme ti za mnohé cirkevné tradície, vďaka ktorým sú naše komunity silné a aktívne aj na miestach, kde sú v menšine. Nauč nás tešiť sa z našej rozličných identít a tradícií, aby sme kuli putá nášho priateľstva a spoločenstva, ktoré nás povedú k väčšej jednote.

Z: *Aké je dobré a milé, keď sestry a bratia žijú spolu v jednote!*

P: Chválime Ťa, Ježišu Kriste, za to, že si nás svojou smrťou a zmŕtvychvstaním zmieril s Bohom a medzi sebou navzájom a že nás učíš rešpektovať dôstojnosť a hodnotu každej ľudskej bytosti. Ďakujeme ti, že si prítomný v našich životoch a každý deň nás pozývaš, aby sme boli solidárni s tými, ktorých dôstojnosť je pošliapaná politickými, spoločenskými a ekonomickými štruktúrami. Nauč nás sláviť posolstvo nádeje, aby sme v tebe dokázali prekonávať všetko zlo v našom svete.

Z: *Aké je dobré a milé, keď sestry a bratia žijú spolu v jednote!*

P: Chválime Ťa, Duchu Svätý, za dar vzájomnej závislosti a solidarity, ktorý sme ako národy a cirkvi zdedili. Nauč nás vážiť si zväzky jednoty, ktorej sa tešíme, pokým Ťa úpenlivo prosíme o tvoju neustálu prítomnosť medzi nami. Inšpiruj nás na našej ceste k plnej viditeľnej jednote medzi sebou navzájom, ako aj s tými ľuďmi a hnutiami, čo sa angažujú v boji za život.

Z: *Aké je dobré a milé, keď sestry a bratia žijú spolu v jednote!*

III. Vyznanie hriechov a uistenie o odpustení

P: Vieme, že v Kristovi sme už jedno. Napriek tomu v dôsledku našej ľudskej slabosti nevieme vždy svedčiť o tejto skutočnosti. Vyznajme teraz naše viny nejednoty a prosme o Božie uzdravenie.

(Ticho)

Z: V pokore prichádzame k tvojim nohám, drahý Bože, pamätajúc na svoju hriechnosť a nejednotu, za ktorú sme zodpovední. Priznávame, že naďalej udržiavame zdedené ľudské bariéry, ktoré predstavujú kasty, triedy, etniká, moc a všetko to, čo kresťanov rozdeľuje. Prosíme o tvoje odpustenie za to, že sme svoje dejiny a svoju minulosť často využívali ako cirkvi na diskrimináciu jedni druhých a dokaličili tak jednotu, ku ktorej nás Ježiš povolal. Odpusť nám našu nejednotu a pomôž nám naďalej sa usilovať o jednotu v mene Ježiša, tvojho Syna. *Amen.*

Vzývanie

Z: Príď, Ježišu, teraz medzi nás a uzdrav nás a našu nejednotu. Veď nás po chodníkoch spravodlivosti, aby tak všetci mohli nájsť život.

Príď, Ježišu, teraz medzi nás a nauč nás počúvať volanie tých, ktorí sú vytlačení na okraj spoločnosti.

Príď teraz, Ježišu, medzi nás a povzbud' nás k spolupráci s tými, ktorí sa usilujú o slobodu, aby sme tak budovali v tvojom zranenom tele jednotu. *Amen.*

Uistenie o odpustení

P: Ak vyznávame svoje hriechy, on je verný a spravodlivý: odpustí nám hriechy a očistí nás od všetkej neprávosti. (*1. Jánov 1, 9*)

(Predsedajúci vyzve zhromaždených, aby mali účasť na tomto uistení tým, že si navzájom dajú znak pokoja. Môže to byť sprevádzané inštrumentálnou hudbou.)

IV. Liturgia slova

Prvé čítanie: Micheáš 6, 6 – 8

Svedectvo viery

Keď *prenasledovatelia* prišli po Sáru Digalovú, nebola tam. Ušla do bezpečia kilometer vzdialenej džungle a so sebou vzala aj svojich päť detí a svokru. Preto zapálili všetko, čo tam zanechala: zarámovaný obrázok Ježiša, Bibliu v jazyku oriya, kuchynský riad, nejaké šatstvo, rohože a plátno. Keď sa Sára uistila, že je to bezpečné, potichu sa vkrádala späť do dediny. Jej domov však bol preč. Zostali len žeravé uhlíky, popol a dym. Susedia prišli, aby ju poľutovali. Sára vyzerala pokojne, stála vzpriamená a stiahla si svoje sári pevne okolo hlavy. Začala sa modliť: „Pane, odpusť nám naše viny. Ježišu, ty jediný si svätý, zachráň nás z nášho nešťastia. Oslobod' nás, Pane.” Slová sa jej len tak rinuli z úst. Sárine deti sa k nej postupne pridali. Plačúc, úpenlivo prosila Boha o pomoc. Jej susedia a ostatní okolo nej sa k nej pridali. Toto jednoduché gesto ľudského spolucítania nám zároveň silne pripomína, že nič nemôže rozdeliť tých, čo sú z Boha. „Zomriem, ale neprestanem byť kresťankou,” povedala Sára cez slzy. Verná a statočná dalitská kresťanka!

(Môže nasledovať ďalšie svedectvo viery)

P: Uvažujme v tichu o týchto svedectvách viery a odvahy. Ak obdivujeme vieru našej sestry Sáry a iných, nech nám je to povzbudením na našej vlastnej ceste viery.

(Ticho)

Žalm 86, 11 – 16

Vyuč ma, Hospodin, svojej ceste
a budem žiť podľa tvojej pravdy.
Sústred' moju myseľ,
aby som mal bázeň pred tvojím menom.

Na chodníku spravodlivosti je život.

Chcem ti ďakovať, Pane, môj Bože,
celým srdcom a navždy velebiť tvoje meno.
Veľká je tvoja milosť voči mne,
vyslobodil si ma z hlbín ríše mŕtvych.

Na chodníku spravodlivosti je život.

Bože, napadli ma pyšní ľudia,
tlupa násilníkov striehne na mňa,
na teba nedbajú.

Na chodníku spravodlivosti je život.

Ty však, Pane, si Boh milosrdný a milostivý,
zhovievavý, plný lásky a vernosti.
Obráť sa ku mne a zmiluj sa nado mnou,
obdaruj svojho služobníka silou,
zachráň syna svojej služobnice!

Na chodníku spravodlivosti je život.

Druhé čítanie: Galat'anom 3, 26 – 28

(Možno zaspievať evanjeliový spev.)

Evanjelium: Lukáš 24, 13 – 35

(Možno zaspievať vhodnú pieseň.)

Homília

Prosebné modlitby

P: Chodíme v dialógu, keď všetky sily ekumenického hnutia zameriavame na dosiahnutie jednoty, ktorú si Kristus želal pre svoju Cirkev.

Z: *Zošli svojho Ducha, posilni naše rozhodnutie a prehĺb náš vzájomný dialóg, aby sa v nás uskutočnila Ježišovu modlitba.*

P: Putujeme s doráňaným Kristovým telom, keď si bolestne uvedomujeme, že stále nie sme schopní zjednotiť sa pri spoločnom lámaní chleba. Daj, nech čím skôr príde deň, keď budeme môcť uskutočniť plné spoločenstvo pri Pánovom stole.

Z: *Zapál' v našich srdciach túžbu po tom, aby sme prekonali všetko, čo nás rozdeľuje, a dokázali v našich zraneniach vidieť jediného Krista.*

P: Putujeme k slobode, keď si pri myšlienke na dalitské komunity a iných, čo podobne trpia diskrimináciou, uvedomíme, že v týchto nespravodlivých situáciách je jednota cirkví znakom nádeje.

Z: *Posilni úsilie našich cirkví zamerané na vytvorenie takého priestoru v našej spoločnosti a našich komunitách, ktoré im umožní žiť dôstojne a slobodne. Daj, nech sa vďaka ich darom a ich prítomnosti zmeníme.*

P: Chodíme po zemi ako deti, keď si uvedomujeme, že sme pútnikmi uprostred nádherného daru stvorenia. Daj, nech rešpektujeme zem ako tvoje stvorenie a nech sa o ňu citlivo staráme.

Z: *Nech tvoj Duch obnoví celé stvorenie a nech nás urobí pozornými voči utrpeniu ľudí, ktorí nevlástnia zem, no často sú nositeľmi tradície múdrej starostlivosti o zem a jej zdroje.*

P: Putujeme ako Ježišovi priatelia, keď sprevádzame spoločenstvá po celom svete, ktoré sú vylúčené na okraj a ktoré si Ježiš vyvolil, aby sa s nimi stotožnil v hľadaní slobody a dôstojnosti po stáročiach potupovania. Daj, nech sme priateľmi Kristových priateľov, ktorí sú podobne ako dalitskí kresťania prenasledovaní za to, že si zvolili Krista a odmietli kastu.

Z: *Daj, nech sa ti viac priblížime a prehĺbime priateľstvo s tebou i medzi sebou navzájom, aby sme ostali verní a pravdiví voči tvojmu povolaniu.*

P: Putujeme cez prekážky, keď budujeme spoločenstvá jednoty a rovnosti.

Z: *Daj nám odvahu, aby sme prekonávali také kultúrne a štruktúrne prekážky, ktoré nám bránia spoznať Božiu prítomnosť v každom človeku.*

P: Putujeme v solidarite so ženami ako Sára a inými obeťami diskriminácie a nespravodlivosti, keď sme vytrhnutí z našej ľahostajnosti.

Z: *Obkľúč nás svojou láskou, aby sme spoznali Boží obraz v každom človeku, ktorého stretieme. Urob nás schopnými nastoliť spravodlivosť, keď dokážeme odstrániť nespravodlivé spoločenské štruktúry.*

P: Chodíme v radosť, keď si uvedomujeme, že jednota, na ktorej sa vo svojich spoločenstvách podieľame, je hlbokým svedectvom o evanjeliu viery a nádeje. Pokým slávime jednotu, daj nech sa tiež tešíme z bohatstva našich rozdielov, ktoré odráža život Trojice.

Z: *Daj, nech oslavujeme nádhernú rozmanitosť v ľudskom živote, zrodenu z boja za dôstojnosť a prežitie uprostred útlaku, a nech v nej vidíme znamenie tvojej trvalej vernosti svojmu ľudu.*

V Kristovom mene ťa o toto všetko, ó, Bože, prosíme. *Amen.*

Modlitba Pána (*každý vo svojom jazyku*)

Požehnanie a rozpustenie zhromaždenia

P: Zostaň s nami, trojjediný Bože, ktorý nás živíš, aby si nám pripomenul ciele, ktoré máš pre každého z nás a pre naše cirkvi.

Z: *Amen.*

P: Choď pred nami, trojjediný Bože, ktorý nás posilňuješ, a ved' nás po ceste k jednote.

Z: *Amen.*

P: Povolaj nás k hojnosti života, trojjediný Bože, ktorý nás podopieraš, keď sme tu spoločne zhromaždení a vzývame ťa.

Z: *Amen.*

P: Choďte do sveta, uzdravujte a buďte uzdravení.

Z: *Bohu vďaka.*

Záverečný hymnus

(Ako znak jednoty v Kristovi je vhodné spoločné pohostenie.)

BIBLICKÉ ZAMYSLENIA A MODLITBY NA OSEM DNÍ

1. deň: chodiť v dialógu

Čítania

<i>Genezis</i> 11, 1 – 9	Dejiny Babylonu a dedičstvo našej rozmanitosti
<i>Žalm</i> 34, 11 – 18	„Podťte... počúvajte“ Boh pozýva na rozhovor
<i>Skutky</i> 2, 1 – 12	Vyliatie Ducha Svätého, dar porozumenia
<i>Lukáš</i> 24, 13 – 25	Rozhovor zmŕtvychvstalého Ježiša na ceste

Komentár

Chodiť v pokore s Bohom znamená putovať ako ľud, ktorý komunikuje medzi sebou i s Bohom, vždy pozorný voči tomu, čo počúva. Preto začíname slávenie Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov zamyslením sa nad úryvkami z Písma, ktoré hovoria o tom, čo je pre nás základné, o dialógu. V ekumenickom hnutí dialóg vždy zohrával ústrednú úlohu, lebo otvára možnosť učiť sa jedni od druhých, deliť sa o to, čo máme spoločné, ale aj dozvedieť sa o rozdieloch a byť voči nim pozorní. Tým sa môže rozvíjať vzájomné porozumenie. Takéto dary, ktoré sú ovocím nášho úsilia o jednotu, patria k nášmu základnému povolaniu odpovedať na to, čo od nás žiada Boh: skrze dialóg v pravde konáme spravodlivosť a učíme sa láskavosti. Konkrétne skúsenosti z celého sveta týkajúce sa oslobodenia jasne ukazujú, že izolácia ľudí prinútených žiť v biede, sa dá pomocou dialógu postupne odstrániť.

Dnešné čítanie z *Genezis* i rozprávanie o Turícach odráža niečo z takejto ľudskej skúsenosti a ukazuje jej miesto v Božom pláne oslobodenia ľudí. Príbeh o babylonskej veži najskôr hovorí o tom, že kde nie sú jazykové bariéry, tam sú možné veľké veci. Príbeh nám však hovorí aj o tom, že možno tento potenciál pochopiť a zneužiť pre vlastné ciele: „... tak sa preslávime“. To je motiváciou pre plán budovania veľkého mesta, ktorý nakoniec vedie k zmäteniu jazykov. Odvtedy musíme byť trpezlivo pozorní voči tým, ktorí sú nám cudzí, ak si chceme splniť svoju ľudskú povinnosť. Až vďaka vyliatiu Ducha Svätého na Turíce je skrze silu vzkrieseného Ježiša opäť možné vzájomné porozumenie napriek rozdielom. Dnes, keď sa obraciame na Pána a k slobode, sme pozvaní, aby sme sa delili o dar slova a počúvania. Sme povolaní chodiť v Duchu.

V skúsenosti učeníkov na ceste do Emauz ide o rozhovor, ktorý sa koná počas ich spoločného putovania, no ide aj o stratu nádeje a sklamanie. V ich skúsenosti sa môžu spoznať aj naše cirkvi, ktoré prežívajú na rôznych úrovniach nejednotu, i naše spoločnosti, ktoré sú rozdelené predsudkami a strachom z inakosti. No práve tu sa Ježiš rozhodol pripojiť k rozhovoru, pričom nezaujal nadradenú úlohu učiteľa, ale putuje spolu s učeníkmi. Chce sa podieľať na našom dialógu a my ho prosíme, aby ostal s nami a rozprával sa s nami, čo nám umožní zažiť stretnutie so vzkrieseným Pánom.

Všetci kresťania vedia, čo značí stretnutie s Ježišom a vedia, ako moc jeho slova „horí v nás“. Táto skúsenosť vzkriesenia nás vyzýva k hlbšej jednote v Kristovi. Trvalý dialóg medzi nami i s Ježišom – aj vtedy, keď sme dezorientovaní – nás udržuje na spoločnej ceste k jednote.

Modlitby

Ježišu Kriste, s radosťou ohlasujeme, že sme jedno v tebe, a ďakujeme ti, že si nás pozval na dialóg lásky s tebou. Otvor nám srdcia, aby sme sa čoraz dokonalejšie dokázali podieľať na tvojej modlitbe k Otcovi o to, aby sme boli jedno, a tak sa priblížiť pri spoločnom putovaní jedni k druhým. Daj nám odvahu spoločne vydávať svedectvo o pravde a zapájať do rozhovoru i tých, ktorí sú stále nejednotní. Zošli svojho Ducha, aby nám dal silu čeliť situáciám, keď v našich spoločnostiach, národoch a vo svete chýba dôstojnosť a súciť. Bože života, prived' nás k spravodlivosti a pokoju. Amen

Otázky na zamyslenie

- Ako môžeme viesť napriek mnohým odlišnostiam dialóg v pravde?
- Je náš dialóg zameraný len na uskutočnenie našich vlastných plánov, alebo na nový život, ktorý prinesie nádej na vzkriesenie?
- S akými ľuďmi vedíme dialóg a koho sme z neho vylúčili? Prečo?

2. deň: putovať s doráňaným Kristovým telom

Čítania

Ezechiel 37, 1 – 14

„Môžu tieto suché kosti ožiť?“

<i>Žalm 22, 1 – 8</i>	Dobry služobník, zosmiešňovaný a napádaný, volá k Bohu
<i>Hebrejom 13, 12 – 16</i>	Výzva vyjsť za Ježišom „von z tábora“
<i>Lukáš 22, 14 – 23</i>	Ježiš láme chlieb, obetujúc seba samého pred svojím umučením

Komentár

Putovať v pokore s Bohom značí poslúchnuť jeho výzvu, aby sme vyšli von z nášho vlastného pohodlia a sprevádzali iných, najmä tých, ktorí trpia.

„Suché sú naše kosti a zhynula naša nádej; sme stratení.“ Tieto Ezechielove slová vyjadrujú skúsenosť mnohých ľudí po celej zemeguli. V Indii je to „doráňaný ľud“ dalitských spoločností, ktorého život sugestívne svedčí o jeho utrpení – utrpení, o ktoré sa s ním delí ukrižovaný Kristus. S ukrivdeným ľudom všetkých čias a všetkých miest Ježiš volá k Otcovi: „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“

Kresťania sa majú podieľať na tejto ceste kríža. *List Hebrejom* nám jasne hovorí nielen o spásnej skutočnosti Ježišovho utrpenia na miestach utlačania, ale aj o tom, že jeho učeníci musia vyjsť „von z tábora“ a pridať sa k nemu. Keď stretneme tých, ktorí sú vylúčení na okraj, a spoznáme v ich utrpení Ukrižovaného, ukáže nám to jasný smer, ktorým máme ísť: byť s Kristom totiž znamená byť solidárni s tými, ktorí sú na okraji spoločnosti, na utrpení, ktoré s nimi Kristus zdieľa. Kristovo telo doráňané na kríži bolo „vydané za vás“.

Rozprávanie o Kristovom utrpení a smrti predchádza rozprávanie o Poslednej večeri: odvtedy sa toto utrpenie slávi v každej Eucharistii ako víťazstvo nad smrťou. V tomto kresťanskom slávení je Kristovo umučené telo zároveň aj jeho vzkrieseným a osláveným telom; jeho telo je doráňané, aby sme mohli mať podiel na jeho živote a stať sa v ňom jedným telom.

Pre nás kresťanov, ktorí sme na ceste k jednote, sa môže Večera Pánova často javiť ako miesto, kde je bolestne zjavné pohoršenie nejednoty, pretože dobre vieme, že sa ešte nemôžeme spoločne tak naplno zúčastniť na tejto sviatosti, ako by sme chceli. Táto situácia nás vyzýva, aby sme obnovili svoje úsilie o hlbšie vzájomné spoločenstvo.

Dnešné čítania nám ponúkajú aj ďalší smer úvah. Putovanie s Kristovým zraneným telom pred nami otvára novú možnosť ako žiť spolu eucharistickým spôsobom: deliť sa o chlieb s hladujúcimi, búrať múry chudoby a nerovnosti – to sú tiež „eucharistické skutky“, na ktorých sa majú spoločne podieľať všetci kresťania. Pápež Benedikt XVI. zameriava svoje úvahy práve na túto stránku Eucharistie: je to sviatosť, v ktorú nestačí len veriť a sláviť ju, ale treba ju tiež žiť (*Sacramentum caritatis*). V súlade s pravoslávnyim chápaním „liturgie po liturgii“

uvádza, že „niet nič skutočne ľudské“, čo by v Eucharistii „nenašlo primeranú formu“ (SC 71).

Modlitba

Súcitný Bože, tvoj Syn zomrel na kríži, a preto jeho doráňané telo môže odstrániť naše rozdelenie. Napriek tomu ho svojou nejednotou znovu a znovu pribíjame na kríž, keď vymýšľame spoločenské systémy a praktiky, ktoré bránia tvojej láske a podkopávajú spravodlivosť, ktorú si želaš pre tých, čo sa nemôžu podieľať na daroch tvojho stvorenia. Zošli nám svojho Ducha, aby nám vdýchol život a uzdravil nás z nášho zranenia, nech môžeme spoločne svedčiť o Kristovej spravodlivosti a láske. Putuj s nami ku dňu, keď sa budeme môcť deliť o jeden chlieb a jeden kalich pri spoločnom stole. Bože života, prived' nás k spravodlivosti a pokoju. Amen.

Otázky na zamyslenie

- Vo svetle prorockej tradície, podľa ktorej si Boh žela skôr spravodlivosť, než iba rituály bez spravodlivosti, sa musíme pýtať: ako slávime Eucharistiu – Večeru Pánovu, tajomstvo Kristovho umučenia a nového života na tých miestach, kde chodievame?
- Čo by sme mali ako kresťania spoločne urobiť, aby sme účinnejšie svedčili o svojej jednote v Kristovi na miestach, kde žijú zranení a odmietaní?

3. deň: putovať k slobode

Čítania

<i>Exodus</i> 1, 15 – 22	Hebrejská pôrodná babica uprednostní Boží zákon pred nariadením faraóna
<i>Žalm</i> 17, 1 – 6	Dôveryplná modlitba toho, kto je otvorený pred Bohom
<i>2 Korint'anom</i> 3, 17 – 18	Oslávená sloboda Božích detí v Kristovi
<i>Ján</i> 4, 4 – 26	Rozhovor s Ježišom vedie Samaritánku k slobodnejšiemu životu

Komentár

Chodiť v pokore s Pánom vždy značí putovať k prijatiu slobody, ktorú on otvára pred všetkými ľuďmi. Dnes slávime s touto myšlienkou. Slávime tajomstvo boja za slobodu, ktorý prebieha zakaždým tam, kde sa zdá, že útlak, predsudok a chudoba sú neznesiteľné. Na rezolútne odmietnutie prijať neľudské príkazy a podmienky – ako boli tie, ktoré dal faraón pôrodným babiciam zotročeného hebrejského ľudu – možno hľadiť ako na nepatrné skutky, ktoré však často prispievajú k slobode v našich spoločnostiach. Pomáhajú plnšie prežívať dar nádeje, ktorú evanjelium ponúka všetkým ľuďom, ktorí sú rôznymi spôsobmi väzňami nespravodlivých štruktúr kdekoľvek na zemi.

Ako putovať krok za krokom z nespravodlivej diskriminácie a nespravodlivých praktík k slobode, to nám ukazuje rozprávanie o Ježišom stretnutí so Samaritánkou pri studni. Je tu žena, ktorá chce najskôr spochybniť predsudky voči sebe a hľadá spôsob ako zmierniť starosti, ktoré ju v živote ťažia. Toto je východiskom jej rozhovoru s Ježišom. A Ježiš s ňou začína rozhovor, pretože potrebuje konkrétnu pomoc (je smädný) a pretože obaja narážajú na spoločenské predsudky, ktoré túto pomoc problematizujú. Pred ženou sa postupne otvára slobodnejší život a vo svetle Ježišových slov jasnejšie chápe zložitú realitu svojho života. Na konci tohto osobného vyjasňovania sa rozhovor vracia tam, kde sa tieto dve skupiny ľudí rozchádzajú: k miestu, kde sa treba klaňať. Rozdelenie je preklenuté, lebo sa treba „*klaňať v duchu a v pravde*“. Tu sa môžeme naučiť ako sa oslobodiť od všetkého, čo nás vzdľuže od spoločného života v plnosti.

Byť povolaní k väčšej slobode v Kristovi znamená byť povolanými k hlbšiemu spoločenstvu medzi sebou. Všetko, čo nás rozdeľuje – ako kresťanov túžiacich po jednote i ako ľudí vylúčených na okraj v dôsledku nespravodlivých tradícií a nerovnosti – nás robí väzňami a ukrytými pred druhými. Naša sloboda v Kristovi nám naopak dáva nový život v Duchu, ktorý nás robí schopnými spoločne hľadiť na Božiu slávu „s nezahalenou tvárou“. Vo svetle tejto slávy sa učíme vidieť jeden druhého pravdivejšie a stávať sa podobnejšími Kristovi, aby sme mohli dospieť k plnosti kresťanskej jednoty.

Modlitba

Oslobodzujúci Bože, ďakujeme ti za pevnú a dôveryplnú vieru tých, ktorí bojujú za dôstojný a plný život. Vieme, že povyšuješ tých, ktorí sú ponížovaní, a oslobodzuješ tých, ktorí sú spútaní. Tvoj Syn Ježiš putuje s nami, aby nám ukázal cestu k skutočnej slobode. Daj, nech vieme oceniť to, čo sme dostali, a posilni nás, aby sme vedeli prekonať všetko, čo nás

zotročuje. Zošli nám svojho Ducha, aby nás pravda mohla oslobodiť a aby sme mohli spoločným hlasom ohlasovať tvoju lásku svetu. Bože života, prived' nás k spravodlivosti a pokoju. Amen.

Otázky na zamyslenie

- Existujú v našich vlastných kresťanských spoločenstvách obdobia, keď nám predsudky a prebraté postoje – napríklad ohľadne kást, veku, rodu či vzdelania – bránia vidieť jedni druhých jasnejšie vo svetle Božej slávy?
- Aké konkrétne kroky môžeme ako kresťania spoločne podniknúť, aby sme napredovali k slobode Božích detí (*Rimanom* 8, 21) v našich cirkvách a všeobecne v spoločnosti?

4. deň: chodiť po zemi ako deti

Čítania

Levitikus 25, 8 – 17 Zem má slúžiť spoločnému dobru, nie na osobný zisk

Žalm 65, 5b – 13 Vyliatie Božej milosti na zem prináša plody

Rimanom 8, 18 – 25 Túžba stvorenia po vykúpení

Ján 9, 1 – 11 Ježišovo uzdravenie, blato, telá a voda

Komentár

Ak máme putovať s Bohom v pokore, musíme vždy pamätať na to, že sme súčasťou stvorenia a prijímateľmi Božích darov. V dnešnom svete si čoraz viac uvedomujeme, že pre nás musí byť prioritou, aby sme lepšie pochopili svoje skutočné miesto v stvorení. Medzi kresťanmi sa zvlášť rozmáha vedomie, že ekologické myslenie je súčasťou nášho „chodenia v pokore s Bohom“, Stvoriteľom. Keďže sme všetko dostali od Boha v jeho stvorení, nie je len „našou“ vecou, ako s tým budeme nakladať. Kresťania by preto mali v čase od 1. septembra do 4. októbra sláviť *Čas pre stvorenie*. Tento zvyk postupne zavádza čoraz viac cirkví. V roku 1989 ekumenický patriarcha Dimitrios I. vyhlásil 1. september za deň modlitieb za životné prostredie. Liturgický rok Pravoslávnej cirkvi začína v tento deň pripomenutím si Božieho

stvorenia sveta. Mnohé cirkvi západnej tradície si 4. októbra pripomínajú Františka z Assisi, autora *Chválospevu stvorenia*. Začiatok a záver *Času pre stvorenie* je takto ohraničený starostlivosťou o stvorenie tak vo východnej, ako aj v západnej kresťanskej tradícii. Dejiny kresťanstva sú dejinami vykúpenia celého stvorenia; sú to dejiny samotného stvorenia. Viera, že v Ježišovi sa Boh stal človekom na konkrétnom mieste a v konkrétnom čase, je centrálnym presvedčením, ktoré spája všetkých kresťanov. Naša spoločná viera vo vtelenie, ktorá so sebou nesie hlboké uznanie dôležitosti stvorenia – tela, potravy, zeme, vody a všetkého, čo potrebujeme pre náš ľudský život na tejto planéte. Ježiš je naplno súčasťou tohto sveta. Je trochu šokujúce počuť, ako Ježiš uzdravuje pomocou slín a hliny; no je pravdou, že skutočný zmysel stvoreného sveta je neoddeliteľnou súčasťou Božieho plánu: priviesť nás do nového života.

Vo svete často obrábajú zem tí najchudobnejší, ktorí nemajú podiel na plodoch, ktoré prináša. No práve tieto spoločenstvá sa zvlášť starostlivo starajú o zem a ich múdrosť sa prejavuje aj konkrétne prácou v roľníctve.

Starostlivosť o zem so sebou prináša aj základnú otázku: ako majú ľudia uprostred stvorenia žiť tak, aby to pre všetkých bolo humánnejšie. To, že zem – jej obrábanie i vlastníctvo – je často zdrojom ekonomických nerovností a ponižujúcich pracovných praktík, je tiež dôvodom na spoločné zamyslenie sa kresťanov a spoločné konanie. Nebezpečenstvá týkajúce sa využívania zeme sú už zachytené v *Knihe Levitikus*, v usmerneniach ohľadom jubilejného roku: zem a jej plody sme nedostali na to, aby sme „poškodzovali jeden druhého“, ale zem sa má obrábať na prospech všetkých. To nie je len „náboženská predstava“, lebo to vedie k veľmi konkrétnym ekonomickým a obchodným praktikám súvisiacim so spravovaním zeme, jej kupovaním i predávaním.

Modlitba

Bože života, ďakujeme ti za zem a za tých, ktorí sa o ňu starajú, aby prinášala plody. Nech nám Duch Svätý, darca života, pomôže uznať, že aj my sme súčasťou siete celého stvorenia, navzájom pospájaného. Daj, nech sa naučíme starať sa o zem a nech počujeme, keď stvorenie plače. Nech spoločne putujeme v Kristových stopách a prinášame uzdravenie všetkému, čo je na tejto zemi zranené. To povedie k spravodlivému rozdeleniu jej plodov. Bože života, prived' nás k spravodlivosti a pokoju. Amen.

Otázky na zamyslenie

- Dnešné čítania vyzývajú kresťanov, aby sa zjednotili v starostlivosti o zem. Kde v našom živote ako kresťania spoločne praktizujeme ducha jubilejného roka?
- V ktorých oblastiach sa naše kresťanské spoločenstvá spolupodieľajú na tom, čo degraduje a vykorisťuje zem? Kde môžeme spoločne viac prispievať k tomu, aby sme sa naučili úcte voči Božiemu stvorenstvu?

5. deň: putovať ako Ježišovi priatelia

Čítania

<i>Velpieseň</i> 1, 5 – 8	Láska a milovaný
<i>Žalm</i> 139, 1 – 6	Hľadali ste ma a poznáte ma
3. <i>Jánov</i> 2 – 8	Pohostinnosť voči priateľom v Kristovi
<i>Ján</i> 15, 12 – 17	Nazývam vás priateľmi

Komentár

Chodiť v pokore s Bohom neznamenať putovať sám. Znamená to putovať s tými, ktorí sú živými znakmi Božej prítomnosti medzi nami, našimi priateľmi. „Ale ja som vás nazval priateľmi“ hovorí Ježiš v Jánovom evanjeliu. V slobode lásky sme schopní vybrať si svojich priateľov a byť vybraní za spolupútnikov. „*Nie vy ste si vyvolili mňa, ale ja som si vyvolil vás,*“ hovorí Ježiš každému z nás. Ježišovo priateľstvo s každým z nás premieňa naše vzťahy k rodine a spoločnosti a presahuje nás. Hovorí o Božej hlbokkej a trvalej láske ku všetkým nám.

Biblická ľúbostná báseň, Šalmúnova *Velpieseň*, bola interpretovaná rôzne: ako láska Boha k Izraelu či láska Krista k Cirkvi. Svedčí o utrpení medzi milencami, ktoré prekračuje spoločenské hranice. Snúbenica hovorí svojmu milovanému „som čierna a krásna“, no o chvíľu dodáva „nepozerať na mňa, lebo som tmavá“. Milovaný sa však na ňu pozrie a volí si lásku, ako to urobil v Kristovi Boh.

Čo Boh vyžaduje od tých, ktorí sú povolani putovať s Ježišom a jeho priateľmi? V Indii sú cirkvi povolané objasť dalitov ako rovnoprávných priateľov, ich spoločných priateľov. Toto povolanie byť priateľmi s Ježišovými priateľmi je iným spôsobom chápania jednoty

kresťanov, o ktorú prosíme v tomto týždni. Kresťania vo svete sú povolaní, aby boli priateľmi tých, ktorí bojujú proti diskriminácii a nespravodlivosti. Putovať ku kresťanskej jednote si vyžaduje, aby sme chodili v pokore s Bohom ako Ježišovi priatelia.

Modlitba

Ježišu, od prvej chvíle našej existencie si nám ponúkol svoje priateľstvo. Tvoja láska objíma všetkých ľudí, no najmä tých, ktorí sú vylúčení alebo odmietnutí z dôvodu ľudského kastovníctva a rozdielnej rasy alebo farby pleti. Naplnení dôverou a uistením o našej dôstojnosti v tebe môžeme putovať vo vzájomnej solidarite a objat' jedni druhých v Duchu ako Božie deti. Bože života, prived' nás k spravodlivosti a pokoju. Amen.

Otázky na zamyslenie

- S kým vás Kristus povoláva priateľit' sa v spoločnosti, kde žijete?
- Čo bráni Ježišovým priateľom, aby boli priateľmi jedni druhých?
- K čomu vyzýva rozdelené cirkvi skutočnosť, že sú priateľmi toho istého Ježiša?

6. deň: putovať cez prekážky

Čítania

<i>Rút</i> 4, 13 – 18	Potomok Rút a Bóaza
<i>Žalm</i> 113	Boh, pomocník biedneho
<i>Efezanom</i> 2, 13 – 16	Kristus zbúral rozdeľujúci múr medzi nami
<i>Matúš</i> 15, 21 – 28	Ježiš a kanaánska žena

Komentár

Putovať v pokore s Bohom znamená putovať cez prekážky, ktoré rozdeľujú a poškodzujú Božie deti. Kresťania v Indii sú si vedomí toho, že sú medzi sebou rozdelení. Svätý Pavol žil v deštruktívnom rozdelení medzi dvojakými prvokresťanskými spoločenstvami: zo Židov a z Nežidov. Vzhľadom na tieto i na všetky ďalšie prekážky Pavol ohlasuje, že Kristus „*je náš pokoj; keď oboch spojil v jedno a svojím telom zbúral rozdeľujúci múr medzi nami*”. Inde

Pavol píše: „*Ved' všetci, čo ste boli pokrstení v Krista, Krista ste si obliekli. Nie je ani Žid, ani Grék, nie je ani otrok, ani slobodný, nie je muž a žena, lebo všetci ste jedno v Kristovi*”

(*Galatánom 3, 27 – 28*). V Kristovi boli odstránené všetky najväčšie prekážky starého sveta – ba i tie moderné, čo nasledovali – pretože Ježiš na kríži vytvoril v sebe nové ľudstvo.

Vo svete, kde je často veľmi ťažké prekročiť náboženské bariéry, nám kresťania, ktorí sú v multináboženskom prostredí Indie malou minoritou, pripomínajú dôležitosť dialógu a spolupráce medzi náboženstvami. Matúšovo evanjelium nám hovorí o náročnej ceste Ježiša a jeho učeníkov, ktorí majú prekračovať bariéry náboženstva, kultúry i rodu. Keď je Ježiš konfrontovaný s Kanaánčankou, ktorá ho prosí, aby jej uzdravil dcéru, jej viera a jej potreba prekonáva pudový inštinkt učeníkov, keď ju chceli odohnať, i Ježišovo váhanie. Odvtedy boli Ježiš a jeho učeníci schopní prekračovať ľudsky postavené bariéry a hranice vtedajšieho sveta. Tak sa to píše aj v hebrejskej Biblii. Kniha Rút, príbeh moabitskej ženy odlišnej kultúry a náboženstva, sa končí zoznamom jej potomkov s Izraelitom Bóazom. Ich syn Obéd bol otcom Jesseho, ktorý bol otcom Dávida. Predkovia hrdinského kráľa starého Izraela ukazujú, že Božiu vôľu možno naplniť len vtedy, keď ľudia prekročia bariéry náboženstva a kultúry. Putovať dnes s Bohom značí: prekračovať bariéry, ktoré rozdeľujú kresťanov medzi sebou navzájom i tie, ktoré ich oddeľujú od ľudí iných vierovyznaní. Putovať ku kresťanskej jednote si vyžaduje putovať v pokore s Bohom cez prekážky, ktoré nás rozdeľujú.

Modlitba

Otče, odpusť nám prekážky chamtivosti, predsudkov a pohrdania, ktoré medzi sebou neustále stavíme a ktoré nás rozdeľujú tak v rámci našej cirkvi, ako aj naše cirkvi navzájom.

Oddeľujú nás od ľudí iných vierovyznaní i od tých, ktorých považujeme za menej dôležitých ako sme my. Nech nám tvoj Duch dá odvahu prekračovať hranice a búrať múry, ktoré nás navzájom oddeľujú. Potom budeme môcť s Kristom napredovať v neznámom teréne, a prinášať jeho posolstvo milujúceho prijatia a jednoty do celého sveta. Bože života, prived' nás k spravodlivosti a pokoju. Amen.

Otázky na zamyslenie

- Aké múry rozdeľujú kresťanov vo vašom spoločenstve?
- Aké múry oddeľujú kresťanov od iných náboženských tradícií vo vašom spoločenstve?

- Čím je putovanie cez prekážky oddeľujúce jedných kresťanov od druhých a putovanie cez bariéry medzi kresťanmi a inými náboženstvami odlišné, a čím sú podobné?

7. deň: putovať v solidarite

Čítania

<i>Numeri</i> 27, 1 – 11	Právo dcér na dedičstvo
<i>Žalm</i> 15	Kto smie bývať v Božom stánku?
<i>Skutky</i> 2, 43 – 47	Učeníci mali všetko spoločné
<i>Lukáš</i> 10, 25 – 37	Milosrdný Samaritán

Komentár

Chodiť v pokore s Bohom značí putovať v solidarite s tými, ktorí bojujú za spravodlivosť a pokoj. To stavia tých, ktorí sa tento týždeň modlia za jednotu kresťanov, pred otázkou: akú jednotu to hľadáme? Komisia pre vieru a poriadok, v ktorej sú členovia združenia Svetovej rady cirkví, ako aj zástupcovia Katolíckej cirkvi, chápe jednotu ako „viditeľnú jednotu v jednej viere a jednom eucharistickom spoločenstve”. Ekumenické hnutie sa snaží o prekonávanie historických i súčasných bariér, ktoré rozdeľujú kresťanov, a robí to s víziou viditeľnej jednoty, v ktorej je povaha a poslanie Cirkvi v službe jednoty celého ľudstva a slúži na odstránenie všetkého, čo poškodzuje dôstojnosť ľudskej bytosti a rozdeľuje nás.

Komisia pre vieru a poriadok:

„Cirkev je povolaná a splnomocnená mať spoluúčasť na utrpení všetkých ľudí, či už tým, že sa ich bude zastávať, alebo prostredníctvom starostlivosti o chudobných, núdznych a marginalizovaných. Toto poslanie zahŕňa aj kritickú analýzu a prehodnotenie nespravodlivých štruktúr, a tiež úsilie o ich transformáciu... Takéto verné svedectvo môže od samotných kresťanov vyžadovať, že budú trpieť pre evanjelium. Cirkev je povolaná uzdravovať a zmierovať poškodené ľudské vzťahy a stať sa Božím nástrojom v zmierovaní ľudského rozdelenia a nenávisti.“ (*Povaha a poslanie Cirkvi*)

Existuje veľa príkladov takýchto skutkov uzdravenia a zmierenia medzi cirkvami v Indii. Nedávnym príkladom môže byť indický dedičský zákon, ktorý zbavoval dcéry ich práva na dedičstvo. Cirkvi podporili požiadavku na zrušenie tohto zastaraného zákona. Biblický príbeh o Celofchádových dcérach, v ktorom sa Mojžiš obracia na Boha, aby zaistil naplnenie

spravodlivej požiadavky týchto žien. Toto biblické svedectvo povzbudilo aj dalitských kresťanov v ich boji za spravodlivosť.

Biblický obraz cirkvi zjednotenej v solidarite s utláčanými nachádzame aj v Ježišovom podobenstve o milosrdnom Samaritánovi. Rovnako ako daliti aj dobrý Samaritán pochádza z opovrhovanej a vydedenej komunity, pričom je jedinou osobou v tomto príbehu, ktorá sa postará o opusteného človeka na kraji cesty a vyjadrí svoju solidaritu skutkom, nádejou a útechou evanjelia. Putovanie k jednote kresťanov je neoddeliteľne spojené s chodením v pokore s Bohom a v solidarite s každým, kto potrebuje spravodlivosť a láskavosť.

Modlitba

Trojediný Bože, vo svojom živote si nám ponúkol jedinečný príklad vzájomnej závislosti, milujúceho vzťahu a solidarity. Zjednot' nás, aby sme takto prežívali svoje životy. Nauč nás mať spoluúčasť na nádeji, ktorú nachádzame v ľuďoch bojujúcich za život kdekoľvek na svete. Nech nás ich vytrvalosť povzbudí k prekonávaniu vlastných rozdelení, aby sme jedni s druhými žili vo svätom súlade a spoločne putovali v solidarite. Bože života, prived' nás k spravodlivosti a pokoju. Amen.

Otázky na zamyslenie

- Kto vo vašej spoločnosti potrebuje solidaritu kresťanského spoločenstva?
- Ktoré cirkvi sú alebo boli s vami solidárne?
- Akým spôsobom by mohla viditeľnejšia jednota medzi kresťanmi zlepšiť solidaritu Cirkvi s tými, ktorí vo vašom okolí potrebujú spravodlivosť a láskavosť?

8. deň: chodiť v radosti

Čítania

Habakuk 3, 17 – 19   Radovať sa v čase súženia

Žalm 100   Klaňajte sa Bohu po celej zemi

Filipanom 4, 4 – 9   Ustavične sa radujte v Pánovi

Lukáš 1, 46 – 55   Máriin chválospev

Komentár

Chodiť v pokore s Bohom značí chodiť v radošti. Návštevník Indie je šokovaný útrapami a bojom dalitov, ale zároveň aj ich schopnosťou dúfať a radowať sa.

Nádej a radowať sa dnes spoločne objavujú aj v biblickom čítaní. V čase sucha a zlej úrody sa prorok Habakuk raduje v Pánovi. Takéto svedectvo o tom, že Boh chce putovať so svojím ľudom v jeho ťažkostiach, je oslavou nádeje. Blahoslavená Panna Mária putovala k svojej sesternici Alžbete, aby „oslávila“ svoje tehotenstvo. Zaspievala svoj *Magnifikat* ešte pred narodením svojho Dieťaťa ako pieseň nádeje. A Pavol z väzenia vyzýva kresťanské spoločenstvo vo Filipách k radošti: „*Ustavične sa radujte v Pánovi!*“. V Biblii sa radowať spája s nádejou na Božiu vernosť.

Aspekt radošti či slávenia v dalitskej kultúre poskytuje podobné svedectvo o evanjeliovej viere a nádeji, skúšanej v ohni dalitského boja za vlastnú dôstojnosť a za prežitie. Keď sa v tomto týždni modlíme za jednotu kresťanov, myslíme predovšetkým na oslavu života, s ktorým sa stretáme v Indii, a osobitne na dalitov, ktorí sú verní svojej kresťanskej identite napriek ťažkostiam zocelujúcim ich, aby mohli prežiť. Naše slávenie jednoty kresťanov, ktorú ešte treba dosiahnuť, sa rovnako deje v nádeji a v boji. Je založené na nádeji, že Kristova modlitba bude vypočutá v takom čase a takými prostriedkami, ako rozhodne Boh. Zakladá sa aj na vďačnosti za to, že jednota je Božím darom a že už teraz ako Boží priatelia zakúšame jednotu vyjadrenú jedným krstom. Rovnako je založená na presvedčení, že Boh volá každého z nás, aby sme sa usilovali o jednotu, pričom žiadne naše úsilie nevyjde nazmar. Preto môžeme v Boha vložiť celú našu dôveru, ako nás vyzýva sv. Pavol: „Vo všetkom s vďakou predkladajte Bohu svoje žiadosti“. Putovanie k jednote kresťanov si vyžaduje, aby sme chodili s Bohom v pokore, radošti, modlitbe a nádeji.

Modlitba

Veľkodušný Bože, nech tvoj Duch Svätý naplní naše spoločenstvá radošťou a túžbou ťa oslavovať, aby sme dokázali milovať jednotu, ktorú už prežívame, a so zápalom sa naďalej usilovali o viditeľnú jednotu. Vo viere a nádeji sa radujeme z ľudí, ktorí odmietajú tolerovať potupovanie svojej dôstojnosti, a vidíme v nich úžasné požehnanie a tvoj prísľub slobody. Nauč nás mať účasť na ich radošti a brať si príklad z ich vernej vytrvalosti. Zapáľ v nás znovu svoju nádej a posilňuj naše rozhodnutie, aby sme v Kristovom mene kráčali zjednotení v

láske, jedným hlasom ťa velebili a spievali ti pieseň chvály. Bože života, prived' nás k spravodlivosti a pokoju. Amen.

Otázky na zamyslenie

- Aké zápasy o spravodlivosť sa zvädzajú vo vašom spoločenstve? Aké sú dôvody na radosť pri stretnutiach na tejto ceste?
- Aké ťažkosti zažívate na ceste k jednote kresťanov vo vašom spoločenstve? Aké sú dôvody na to, aby ste sa pri stretnutiach na tejto ceste radovali?

UVEDENIE DO KRESŤANSTVA V INDII (3)

Cirkvi v ich situácii (3)

Cirkvi v Indii majú zložitú a bohatú históriu. Kresťania sa významne zapájajú do života tejto krajiny, najmä v oblasti výchovy a zdravotnej starostlivosti, ktoré sú dedičstvom kresťanských misií zo začiatku 16. storočia. Prostredníctvom tejto služby a konverzie na kresťanskú vieru prispeli misie významnou mierou k tomu, aby sociálne diskriminované skupiny indickej spoločnosti nadobudli dôstojnosť a sebaúctu. Kresťanstvo je v Indii tretím najväčším náboženstvom s približne 24 miliónmi prívržencov, ktorí predstavujú približne 2,3% celkovej indickej populácie, ktorú tvorí 1,2 miliardy ľudí. To sú údaje podľa sčítania ľudu v roku 2001; sčítanie z roku 2011, ktoré ešte nie je ukončené, naznačuje nepatrný nárast počtu kresťanov v Indii. Najväčšia časť indických kresťanov patrí k Rímskokatolíckej cirkvi. Cirkvi východnej tradície majú významné zastúpenie v indickom štáte Kerala, patrí sem Malankarská pravoslávna sýrska cirkev, Malabarská nezávislá sýrska cirkev, Malankarská jakobitská sýrska cirkev, Marthomská sýrska cirkev Malankaru a Sýrsko-malabarská katolícka cirkev. Hlavnými protestantskými denomináciami sú Cirkev Východnej Indie (CSI), Cirkev Západnej Indie (CNI), presbyteriáni, baptisti, luteráni a evanjelikálne spoločenstvá. Nedávno sa viedol spor o výklad dejín indických cirkví, podľa ktorého ich korene siahajú do čias západného misijného hnutia. No v posledných rokoch sa šíri teória, ktorá centrum kresťanstva „posúva na juh“. Ninan Koshy píše: „Tí, ktorí hovoria, že úsvit kresťanstva sa presúva na južnú pologuľu“ zjavne zabudli na to, že *kresťanstvo už na juhu bolo* ... To, čo pozorujeme, nie je rozširovanie západného náboženstva, ale znovuzrodenie náboženstva, ktoré má svoje korene v Ázii a jej ranej histórii” (4).

Podľa tradície *Mar Thoma* alebo „Cirkvi sv. Tomáša“ evanjelizoval sv. Tomáš pobrežie Malabaru v štáte Kerala v juhozápadnej Indii. Údajne kázal všetkým triedam ľudí a obrátilo sa približne sedemnást' tisíc osôb, najmä z radov štyroch hlavných kást. Podľa legendy zomrel sv. Tomáš mučeníckou smrťou v Chennai a jeho hrob sa nachádzal na mieste terajšej Katedrály sv. Tomáša. Koshy cituje renomovaného ázijského historika K. M. Panikkara, ktorý povedal, že „kresťanstvo existovalo v rozličných častiach Perzie, Indie a Číny od najstarších čias. Cirkev v Malabare sa hlási k apoštolskému pôvodu od sv. Tomáša a jej existencia je každopádne potvrdená vonkajšou autoritou už v roku 182 po Kr.”.

Títo prvotní indickí kresťania, ktorí prišli do kontaktu s východosýrskou (perzskou) tradíciou sa dnes nazývajú cirkvou Východu alebo Chaldejskou cirkvou. Existujú neskoršie dôkazy o tom, že nestoriánski kresťania, ktorí sa rozšírili v Perzii, dorazili do Číny už v siedmom storočí. (5) Z toho možno dedukovať, že nestoriánski obchodníci a misionári, a tiež ďalší zo Sýrie, prišli do Indie hneď v prvých storočiach. Tak vznikli v Indii pravoslávne cirkvi, ktoré sú tu naďalej silne prítomné. V nasledujúcich storočiach skupiny pochádzajúce zo Sýrie, Perzie a Babylonie posilnili prítomnosť kresťanov a už začiatkom štrnásteho storočia prvý katolícky misionár Jordan Catalani zriadil diecézu.

Dejiny misí a anticipácia ekumenického hnutia

Ako bolo spomenuté prv, ďalší významný prúd v indickom kresťanstve sa spája s misijnou aktivitou spadajúcou do obdobia kolonizácie a nastolenia európskej nadvlády v Indii.

Rímskokatolícka misionárska aktivita začala koncom 15. storočia portugalskými kolonistami a pokračovali v nej také osobnosti ako bol sv. František Xaverský a jeho jezuitskí nasledovníci. Prvá protestantská misia prišla do Tranquebare v Indii v r. 1706 a v devätnástom storočí bol zaznamenaný významný rozkvet protestantských misí. Vo všeobecnosti panuje zhoda v tom, že západné misijné hnutie významne prispelo k rozšíreniu kresťanstva v Indii.

História misí v Indii pripomína zložitú mozaiku nielen v dôsledku toho, že ide o rozsiahlu krajinu, ale aj v dôsledku toho, že sa tu pokúšali etablovať viaceré misijné iniciatívy. Každá prišla so svojimi vlastnými myšlienkami a s odlišnou náukou i špecifickým vzťahom ku koloniálnej moci. Hoci začínali s jednomyselným zámerom evanjelizovať, čoskoro zistili, že je potrebné poskytnúť miestnemu obyvateľstvu aj vzdelanie a zručnosti, a tiež sa usilovať o ďalší rozvoj tých, ktorí konvertovali na kresťanskú vieru. Po tom, ako India získala nezávislosť v r. 1948, sa počiatkové úsilie misijného hnutia o poskytovanie zdravotnej

starostlivosti obyvateľstvu stalo vzorom pre systém zdravotnej starostlivosti v krajine. Svojou podporou misijných výchovných programov sa koloniálna vláda usilovala vychovať mierumilovných a disciplinovaných obyvateľov, ktorými by mohla obsadiť svoj administratívny aparát. Kultúrny a spoločenský vplyv misijného kázania a budovania komunity zahŕňal aj dôraz na ľudské práva, niekedy s podporou samotných misionárov. Tieto snahy prispeli k formovaniu indického národa, ktorý bol schopný kritizovať existujúce systémy a protestovať proti nespravodlivosti koloniálneho zákona, čo vyvrcholilo v boji za oslobodenie spod koloniálnej nadvlády.

Napokon je dôležité spomenúť fenomenálny nárast kresťanstva a etablovanie sa cirkví v Severovýchodnej Indii, ktorá zahŕňa sedem štátov na severe a východ od Bangladéša, spojených so zvyškom Indie štátom Západné Bengálsko. V týchto štátoch tvoria kresťania v Nágálande 90 percent populácie, v Mizorame 87 percent a v Méghálayi 71 percent.

S finančnou pomocou a s podporou koloniálnych zákonov tu začala pôsobiť okolo roku 1816 americká baptistická misia a welshská presbyteriánska misia, a to najmä medzi majoritnou kmeňovou (alebo domorodou) populáciou žijúcou v tomto regióne. Dnes je pôvod dvoch tretín kresťanov v týchto štátoch poznačený týmito dvoma misiami. Rímskokatolícki misionári tam prišli v roku 1850 a v priebehu nasledujúceho storočia prispeli k rozvoju výchovno-vzdelávacej infraštruktúry tohto regiónu. V období po druhej svetovej vojne sa tu usadili turíčne skupiny a misionári, ktorí poznačili svojím vplyvom formy slávenia a spirituality v týchto štátoch. Rozvoj domorodej cirkevnej štruktúry v tomto regióne je veľmi citlivý na politickú situáciu; vylúčenie zahraničných misionárov indickou vládou umožnilo rozvinutie kresťanstva zakoreneného v kultúre domorodých národov. Kresťanská rada Severovýchodnej Indie a Národná rada cirkví Indie prispeli k ekumenickým snahám v tomto regióne.

Ďalším štátom so silnou kresťanskou populáciou je Kerala, kde tvoria kresťania zhruba dvadsať percent obyvateľov. Spomedzi nich je okolo troch miliónov pravoslávnych veriacich. Počnúc štvrtým storočím sú títo kresťania spojení so sýrskym patriarchátom Antiochie, z ktorého vzišla v Indii západná sýrska liturgia a cirkevná štruktúra sýrskej pravoslávnej tradície. Veriaci, ktorí udržiavajú toto spojenie, patria k Malankarskej jakobitskej sýrskej pravoslávnej cirkvi. Ostatní pravoslávni kresťania sú presvedčení, že spojenie s Antiochiou bolo nadviazané až v šestnástom storočí. Títo veriaci tvoria Malankarskú pravoslávnu sýrsku cirkev (známu tiež ako Indická pravoslávna cirkev), ktorá sa stala ustanovením indického katolíkatu v roku 1912 autokefálnou cirkvou. V 16. storočí prišli do Kerala rímskokatolícki misionári a zriadili Sýrsko-malabarskú katolícku cirkev. Pod vplyvom protestantských

misionárov pracujúcich medzi sýrskymi kresťanmi sa zasa vytvorila Marthomská sýrska cirkev Malabaru ako spoločenstvo, ktoré sa oddelilo v ranom devätnástom storočí.

Ekumenické hnutie v Indii

Možno povedať, že misionárske hnutie v Indii vplývalo na ekumenické hnutie dvoma spôsobmi s dvoma úplne odlišnými výsledkami. Na jednej strane sa v cirkvách zrodila túžba po jednote a spoločnej činnosti. Nárast ekumenického hnutia vo svete priniesol do Indie mnoho významných udalostí, napr. zrod Cirkvi Južnej Indie v roku 1947, ktorá bola prvým prejavom organickej jednoty cirkví vo svete, a o niekoľko rokov neskôr zasa vytvorenie Cirkvi Severnej Indie. To umožnilo tiež vznik dôležitých ekumenických nástrojov – Kresťanského združenia mladých mužov, Kresťanského združenia mladých žien, Národnej rady cirkví Indie a Konferencie katolíckych biskupov Indie, ako aj Študentského kresťanského hnutia a Indickej federácie katolíckych univerzít. Na druhej strane to však znamenalo, že sa do Indie prenieslo celé dedičstvo rôznych vierovyznaní. „Smutné je, že prv ako sa v tomto misijnom kontexte stali mladé cirkvi konfesijnými cirkvami, nezrelo sa projektovať do ‚konfesionalnej‘ situácie, ktorá im nebola vlastná; prv ako sa stali Kristovým spoločenstvom, nazvali sa presbyteriánmi, luteránmi, metodistami alebo anglikánmi.“ (6)

V roku 1965 Druhý vatikánsky koncil zaviedol do dialógu medzi Rímskokatolíckou cirkvou a inými cirkvami nového ducha, ktorý povzbudil k intenzívnejšej spolupráci aj v Indii. Katolícka biskupská konferencia Indie začala užšie spolupracovať s Národnou radou cirkví, no najmä rozvíjala vzťahy s vládou. Dnes spoločne lobujú, aby vláda zasiahla, keď sú kresťania terčom kolektívnych demonštrácií. Spoločne pracujú na legislatíve na ochranu práv menšín, ktoré zahŕňajú aj práva dalitských kresťanov a právo na náboženskú slobodu.

V dobe, keď sa cirkvi na celom svete pripravujú sláviť Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov 2013, si cirkvi v Indii pripomínajú dva dôležité ekumenické míľniky. Pred sto rokmi, v roku 1912, sa zrodilo Indické študentské kresťanské hnutie (SCMI), najstaršia študentská mládežnícka ekumenická organizácia v Indii, a to pri príležitosti veľkého stretnutia univerzitných študentov na celoindickej konferencii zorganizovanej Kresťanským združením mladých mužov (YMCA) v Serampore College v Západnom Bengálsku. Členovia indického združenia YMCA sa rozhodli vytvoriť oddelenú jednotku pre univerzitných študentov. Na základe diskusií na stretnutí v Serampore vznikla organizácia pre indických univerzitných študentov, nezávislá od YMCA. Za posledných sto rokov SCMI podporilo vytvorenie spoločenstva študentov, učiteľov a starších študentov (*senior friends*), ktorého cieľom je

uvádzať kresťanskú vieru do konkrétneho života. SCMI je rozšírené v trinástich geografických regiónoch krajiny a svojou aktivitou povzbudzuje študentov, aby sa podieľali na transformácii cirkvi a spoločnosti. SCMI aktívne podporuje hodnoty ekumenizmu, jednoty, spravodlivosti a pokoja. Sformovalo mladých integrovaných a angažovaných vodcov. Povzbudzuje tiež k partnerstvu so všetkými cirkevnými tradíciami, ľuďmi rôznych vierovyznaní aj s inými mládežníckymi ekumenickými organizáciami, ako sú YWCA, YMCA či Indická federácia katolíckych univerzít (AICUF). Je tiež členom Svetovej študentskej kresťanskej federácie (WSCF).

Pri príprave materiálov na Týždeň modlitieb 2013 bola dôležitým partnerom Národná rada cirkví Indie (NCCI). NCCI je spoločný orgán protestantských a pravoslávnych cirkví v Indii, pričom reprezentuje 13 miliónov kresťanov rozšírených po celej krajine. Poskytuje pre cirkvi a iné kresťanské organizácie platformu na spoločné uvažovanie a konanie prostredníctvom spoločných rozhovorov, spolupráce a angažovania sa vo veciach týkajúcich sa kresťanského života a svedectva v Indii. Pravoslávni kresťania zohrávajú v ekumenickom hnutí v Indii kľúčovú úlohu. Je príznačné, že rovnako NCCI bude v roku 2014 sláviť svoju storočnicu. Rada a jej členovia sa počas týchto sto rokov aktívne podieľali na budovaní krajiny. Ide o autonómnu radu, ktorá spája, podporuje a koordinuje rôzne služby cirkví. Mládežnícka komisia NCCI podporuje ekumenické a medzináboženské aktivity na národnej úrovni. Tretím partnerom, ktorý sa podieľal na príprave materiálov na Týždeň modlitieb je Indická federácia katolíckych univerzít (AICUF), teda hnutie katolíckych študentov, ktoré sa usiluje o novú a spravodlivú spoločnosť. Toto hnutie bolo založené v r. 1915 ako Spolok katolíckych mladíkov (CYMG), a v roku 1949 sa stal AICUF národným študentským hnutím. Uznala ho Konferencia katolíckych biskupov Indie a je začlenené do *Pax Romana*, medzinárodného hnutia katolíckych študentov. V priebehu rokov prechádzalo AICUF neustálou obnovou a reformami, lebo sa usiluje riešiť vynárajúce sa potreby a nové skutočnosti týkajúce sa univerzít, cirkvi aj širokej indickej spoločnosti. AICUF tiež spolu pracovalo so SCMI a ďalšími mládežníckymi hnutiami v Indii na riešení problémov týkajúcich sa života krajiny.

Stat' sa v Indii cirkvou

Kresťanstvo v Indii dnes čelí dvom kľúčovým problémom: kastovníctvu a nájdeniu vlastnej identity.

Kastovníctvo je tak v rámci cirkví, ako aj medzi nimi veľkou výzvou pre jednotu kresťanov v Indii, lebo ide o morálne a cirkevné svedectvo Cirkvi ako jedného Kristovho tela.

Kastovníctvo je zdrojom rozdelenia cirkví a v dôsledku toho aj naliehavým doktrinálnym problémom. Práve preto bola zvolená tohoročná téma Týždňa modlitieb, aby sa ukázalo, koľkými spôsobmi je v modlitbách za jednotu kresťanov obsiahnutá požiadavka po spravodlivosti a pokoji.

Indické cirkvi misijného pôvodu bojovali, aby sa oslobodili od svojej misijnej minulosti a aby potvrdili svoju vlastnú identitu a poslanie byť indickými cirkvami. Indický odborník na ekumenizmus M. M. Thomas uznáva nevyhnutné spojenie so západnou kultúrou v dôsledku rokov koloniálnej nadvlády a tvrdí, že kresťania a cirkvi v Indii si musia zachovať kritického ducha vo vzťahu k národným aspiráciám: „Kresťania sa nemusia ospravedlňovať za svoje spojenie so západnou kultúrou. No musia sa ospravedlniť za svoj nekritický postoj voči západnej kultúre. Dnes, keď sa naše národné ciele stotožnili s tými západnými, nie sme schopní ich kriticky prehodnotiť v mene Krista. K „svetovému“ ekumenizmu môžeme prispieť iba vtedy, ak dokážeme budovať „kresťanský“ ekumenizmus.“ (7)

Cirkvi v Indii sa pokúsili definovať, čo značí žiť a svedčiť v multináboženských podmienkach, kde kresťania tvoria veľmi malú menšinu. Kresťania žijúci uprostred veľkých živých vierovyznaní v Indii, významne prispeli tým, že začali ekumenickú diskusiu o dialógu a spolupráci s ľuďmi inej viery a vniesli do nej teologickú sviežosť.

Čítanie cirkevných dejín z pohľadu väčšiny

Najvýznamnejším príspevkom misijného hnutia, pokiaľ ide o konverziu na kresťanstvo bolo to, že mnohí chudobní a vylúčení z kást v Indii zažívajú obrátenie ku Kristovi ako oslobodenie od náboženskej a rituálnej diskriminácie. Na nedávnom medzinárodnom kolokviu profesorka Dr. Susie Tharuová, vynikajúca spisovateľka a sociologička vyhlásila, že „duchom indickej cirkvi sú jej daliti“ (8). Povedali sme, že 80 – 90% kresťanov v Indii pochádza z dalitov. V niektorých častiach Indie tvoria dalitskí konvertiti až 100% kresťanov. Na jednej strane je téma konverzie na celosvetovej scéne skutočnou výzvou, lebo medzicirkevné vzťahy musia byť vyvážené s povolaním ohlasovať evanjelium. Na druhej strane daliti v Indii potvrdzujú, že dalitské obrátenie z hinduizmu na kresťanstvo predstavuje dôležitú formu dalitského disentu. Pri vyhlásení 1. svetovej vojny tvorili daliti v Indii približne jeden milión kresťanov, dnes je to temer dvadsaťštyri miliónov. Konverzia na kresťanstvo sa často deje na naliehavú žiadosť samotných utláčaných a vylúčených skupín, ktoré tým čelia nielen vyššej hinduistickej kaste, ale aj tým, ktorí na kresťanstvo konvertovali z vyšších kást a často aj samotným misionárom. (9) Nanešťastie sa tejto časti histórie venuje

len malá pozornosť: „Dejiny dalitských kresťanov sa považujú len za malú epizódu v oveľa väčšej histórii či už misii alebo cirkví...” (10).

Aj dnes ešte daliti zažívajú útlak a vylúčenie, a to až do takej miery, že podľa nich je dôležitejšia identita a boj, ktorý ich spája s dalitmi iných vierovyznaní, než blízkosť kresťanského spoločenstva. Kresťania preto musia reagovať na pohoršenie kastovníctva, podobne ako sa angažujú v boji proti apartheidu v Južnej Afrike, a musia skúmať hranice a integritu svojho zasadzovania sa za jednotu kresťanov.

Cirkvi sa naďalej angažujú

Napriek mnohým výzvam sa cirkvi v Indii usilujú zostať verné svojmu nasmerovaniu a pomaly sa rozvíjajú, pokiaľ naďalej posilňujú aj ekumenické partnerstvo a hľadajú nové oblasti svojej služby. Keďže kresťanské cirkvi tvoria v Indii menšinu, sú niekedy nútené skôr hľadať spôsoby ako prežiť, než vedome a odvážne vydávať svoje svedectvo. Prítomnosť kresťanov v Indii treba budovať ako „budúcnosť pre beznádejných... Kristov kríž, spoločenstvo trpiaceho Krista a utláčané stvorenie nám ukáže, kde má byť kresťanstvo prítomné” (11).

Poznámky pod čiarou

(1) Slovenský ekumenický preklad Biblie. Banská Bystrica : Slovenská biblická spoločnosť, 2008.

(2) Príhovor pápeža k biskupom Madras-Mylaporu, Madurai a Pondicherry-Cuddalore, 17. novembra 2003.

(3) Tento text je uverejnený na základe autority a zodpovednosti ekumenickej skupiny v Indii, ktorá sa spoločne zišla, aby napísala zdrojové texty na Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov 2013.

(4) Ninan Koshy: *História ekumenického hnutia v Ázii, Vol. I*, Hong Kong: Christian Conference of Asia, Asia-Pacific WSCF, 2004, s. 6.

(5) *Tamtiež* s. 10.

(6) Hans-Ruedi Weber: *Out of all Continents and Nations: A Review of Regional Developments in the Ecumenical Movement, A History of the Ecumenical Movement. Vol. 2*, 1948 – 1968. Ed. Harold C. Fey (Geneva: World Council of Churches, 1970), s. 72 – 73

- (7) M. M. Thomas: *The Common Evangelistic Task of the Churches in Asia*. Príspevky a poznámky z EACC. Prapat, Indonézia, 1957. Podľa Koshy, cit. s. 28.
- (8) Susie Tharuová vo svojom rozlúčkovom príhovore na Medzinárodnom kolokviu o kastách, náboženstve a kultúre, organizovanom Svetovou radou cirkví, Centrom pre spoločenské štúdiá, Národnou radou cirkví Indie a Indickým študentským kresťanským hnutím, ktoré sa konalo v Cochine (Kerala) v dňoch 1. až 4. mája 2011. Je dôležité stručne objasniť, kto sú v Indii daliti. Systém kást v hinduizme zahŕňa 4 kasty: brahmani alebo kňazi, kšatrijovia alebo panovníci a bojovníci, váištjovia alebo obchodníci, šúdrovia alebo robotníci. Prvé tri kasty sú tradične považované za rituálne čisté a sú spoločensko-ekonomicky dominantné, nazývajú sa tiež „druhýkrát narodené“. Štvrtá je tradične podceňovaná a spoločensko-ekonomicky ovládaná, nazývaná „raz narodená“. Mimo tejto štruktúry sa nachádza v Indii 160 až 180 miliónov ľudí, ktorí sú označovaní ako „vylúčení z kást“ alebo „nedotknuteľní“ alebo „vonkajšia kasta“, „poklesnutá kasta“ či „párijovia“ – alebo tiež daliti či „dokaličení ľudia“. Názov daliti sa nepoužíva na označenie inej kastovej identity, ale skôr pomenúva kolektívne protikastové hnutie. Ďalšie vysvetlenie možno nájsť v článku Sathianathana Clarka „Dalit theology: An Introductory and Interpretive Theological Exposition (Dalitská teológia: úvod a interpretačný teologický výklad).“ In: *Dalit Theology in the Twenty-first Century, Discordant Voices, Discerning Pathways*. Ed. Sathianathan Clarke, Deenabandhu Manchala a Philip Vinod Peacock, New Delhi: Oxford University Press, 2010, s. 4 – 5.
- (9) Porov. napríklad Brian Stanley, 2009: Svetová misionárska konferencia v Edinburgu 1910 In: *Studies in the History of Christian Missions*. Michigan – Cambridge, UK : William B. Eerdmann's Publishing Company, Grand Rapids, s.153 – 154.
- (10) Webster John C. B.: „Dejiny dalitských kresťanov: témy a trendy.“ Príspevok prednesený na katedre dejín Univerzity Džaváharlála Néhrú vo februári 2011, New Delhi. Rukopis. John Webster napísal rozsiahle texty o histórii dalitských kresťanov vrátane jeho prelomovej knihy *The Dalit Christians: A History*, San Francisco: Edwin Ellen Press, 1992, (ktorá vyšla v troch vydaniach).
- (11) Jürgen Moltmann: *Theology Today*, roč. 28 č. 1, apríl 1971, s. 6 – 23. Princeton Theological Seminary, Westminster John Knox Press, USA.

Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov

Témy rokov 1968 – 2011

V roku 1968 sa po prvýkrát začali používať materiály, ktoré spoločne pripravila Komisia pre vieru a poriadok Svetovej rady cirkví v spolupráci s Pápežskou radou na podporu jednoty kresťanov.

- 1968 – Na chválu jeho slávy (*Efezanom 1, 14*)
To the praise of his glory
Pour la louange de sa gloire
- 1969 – Povolání pre slobodu (*Galat'anom 5, 13*)
Called to freedom
Appelés à la liberté
(Prípravné stretnutie sa uskutočnilo v Ríme, Taliansko)
- 1970 – My sme totiž Boží spolupracovníci (*Prvý list Korint'anom 3, 9*)
We are fellow workers for God
Nous sommes les coopérateurs de Dieu
(Prípravné stretnutie sa uskutočnilo v kláštore v Niederaltaichu, Nemecko)
- 1971 – ... a spoločenstvo Svätého Ducha (*Druhý list Korint'anom 13, 13*)
... and the communion of the Holy Spirit
... et la communion du Saint-Esprit
(Prípravné stretnutie sa uskutočnilo v Bari, Taliansko)
- 1972 – Nové prikázanie vám dávam (*Evanjelium podľa Jána 13, 34*)
I give you a new commandment
Je vous donne un commandement nouveau
(Prípravné stretnutie sa uskutočnilo v Ženeve, Švajčiarsko)
- 1973 – Pane, nauč nás modliť sa (*Evanjelium podľa Lukáša 11, 1*)
Lord, teach us to pray
Seigneur, apprendis-nous à prier
(Prípravné stretnutie sa uskutočnilo v opátstve Montserrat, Španielsko)
- 1974 – Aby každý jazyk vyznával: Ježiš Kristus je Pán (*Filipanom 2, 1-13*)
That every tongue confess: Jesus Christ is Lord
Que tous confessent: Jésus Christ est Seigneur
(Prípravné stretnutie sa uskutočnilo v Ženeve, Švajčiarsko)
- 1975 – Boží zámer: všetko v Kristovi (*Efezanom 1, 3-10*)
God's purpose: all things in Christ
La volonté du Père: Tout réunir sous un seul chef, le Christ
(Materiál pripravila austrálska skupina. Prípravné stretnutie sa uskutočnilo v Ženeve, Švajčiarsko)
- 1976 – Budeme mu podobní (*Prvý Jánov list 3, 2*) alebo: Povolání stať sa tým, čím sme

- We shall be like him or, Called to become what we are
 Appelés a devenir ce que nous sommes
 (Materiál zostavila karibská konferencia cirkví. Prípravné stretnutie sa uskutočnilo v Ríme, Taliansko)
- 1977 – Spoločne vytrváme v nádeji (*Rimanom 5, 1 – 5*)
 Enduring together in hope
 L'espérance ne déçoit pas
 (Materiál zostavili v Libanone uprostred občianskej vojny. Prípravné stretnutie sa uskutočnilo v Ženeve, Švajčiarsko)
- 1978 – Už nie ste cudzinci (*Efezanom 2, 13 – 22*)
 No longer strangers
 Vous n'êtes plus des étrangers
 (Materiál zostavil ekumenický tím v Manchestri, Anglicko)
- 1979 – Slúžte si navzájom na Božiu slávu (*Prvý Petrov list 4, 7-11*)
 Serve one another to the glory of God
 Soyez au services les uns des autres pour la gloire de Dieu
 (Materiál je z Argentíny. Prípravné stretnutie sa uskutočnilo v Ženeve, Švajčiarsko)
- 1980 – Príd' kráľovstvo tvoje (*Evanjelium podľa Matúša 6, 10*)
 Your kingdom come
 Que ton règne vienne!
 (Materiál zostavila ekumenická skupina v Berlíne, Nemecko. Prípravné stretnutie sa konalo v Miláne)
- 1981 – Jeden Duch – rôzne dary – jedno telo (*Prvý list Korint'anom 12, 3b – 13*)
 One Spirit – many gifts – one body
 Un seul esprit – des dons divers – un seul corps
 (Materiál zostavili Graymoor Fathers, USA. Prípravné stretnutie sa konalo v Ženeve, Švajčiarsko)
- 1982 – Nech nájdú všetci svoj domov v tebe, ó, Pane (*Žalm 84*)
 May all find their home in you, O Lord
 Que tous trouvent leur demeure en Toi, Seigneur
 (Materiál bol z Kene. Prípravné stretnutie sa uskutočnilo v Miláne, Taliansko)
- 1983 – Ježiš Kristus – život sveta (*Prvý Jánov list 1, 1 – 4*)
 Jesus Christ – the Life of the World
 Jesus Christ – La Vie du Monde
 (Materiál pripravila ekumenická skupina z Írska. Prípravné stretnutie sa konalo v Céligny-Bossey, Švajčiarsko)
- 1984 – Povolání byť jedno skrze kríž nášho Pána (*1. list Korint'anom 2, 2 a Kolosanom 1, 20*)
 Called to be one through the cross of our Lord
 Appelés à l'unité par la croix de notre Seigneur
 (Prípravné stretnutie sa uskutočnilo v Benátkach, Taliansko)
- 1985 – Zo smrti do života s Kristom (*Efezanom 2, 4 – 7*)

- From death to life with Christ
De la mort à la vie avec le Christ
(Materiál zostavili na Jamajke. Prípravné stretnutie sa konalo v Grandchampe, Švajčiarsko)
- 1986 – Budete mi svedkami (*Skutky apoštolov 1, 6 – 8*)
You shall be my witnesses
Vous serez mes témoins
(Materiál zostavili v Slovinsku, prípravné stretnutie sa konalo v Juhoslávii)
- 1987 – Zjednotení v Kristovi – nové stvorenie (*Druhý list Korinťanom 5, 17 – 6, 4a*)
United in Christ – a new creation
Unis dans le Christ – une nouvelle création
(Materiál pripravili v Anglicku, prípravné stretnutie sa uskutočnilo v Taizé, Francúzsko)
- 1988 – Božia láska vyháňa strach (*Prvý Jánov list 4, 18*)
The love of God casts out fear
L'Amour de Dieu bannit la crainte
Materiál zostavený v Taliansku, prípravné stretnutie bolo v Pinerole, Taliansko)
- 1989 – Budovanie spoločenstva: jedno telo v Kristovi (*Rimanom 12, 5 – 6a*)
Building community: one body in Christ
Bâtir la communauté: Un seul corps en Christ
(Materiál pripravili v Kanade, prípravné stretnutie sa konalo vo Whaley Bridge, Anglicko)
- 1990 – Aby všetci jedno boli... aby svet uveril (*Evanjelium podľa Jána 17*)
That they all may be one... That the world may believe
Que tous soient un... Afin que le monde croie
(Materiál zostavili v Španielsku, prípravné stretnutie bolo v Madride, Španielsko)
- 1991 – Chváľte Hospodina, všetky národy! (*Žalm 117 a Rimanom 15, 5 – 13*)
Praise the Lord, all you nations!
Nations, louez toutes le Seigneur!
(Materiál pripravili v Nemecku, prípravné stretnutie sa konalo v Rotenburgu na Fulde, Nemecko)
- 1992 – Ja som s vami po všetky dni... Choďte teda (*Evanjelium podľa Matúša 28, 16 – 20*)
I am with you always... Go, therefore
Je suis avec vous... allez donc
(Materiál zostavili v Belgicku, prípravné stretnutie sa uskutočnilo v Bruggách, Belgicko)
- 1993 – Prinášajme ovocie Ducha pre kresťanskú jednotu (*Galat'anom 5, 22 – 23*)
Bearing the fruit of the Spirit for Christian unity
Pour l'unité: laisser mûrir en nous les fruits de l'Esprit
(Materiál pripravili v Zaire. Prípravné stretnutie sa konalo v blízkosti Zürichu, Švajčiarsko)

- 1994 – Božia domácnosť: povolaní byť jedno srdcom a mysl'ou (*Skutky apoštolov* 4, 23 – 37)
 The household of God: called to be one in heart and mind
 La maison de Dieu: Appelés à être un dans le coeur et dans l'esprit
 (Materiál zostavili v Írsku, prípravné stretnutie bolo v Dubline, Írsko)
- 1995 – *Koinonia*: spoločenstvo v Bohu a medzi sebou navzájom (*Evanjelium Jána* 15, 1 – 17)
 Koinonia: communion in God and with one another
 La koinonia: communion en Dieu et les uns avec les autres
 (Materiál pripravila Komisia pre vieru a poriadok, prípravné stretnutie sa konalo v Bristole, Anglicko)
- 1996 – Hľa, stojím pri dverách a klopem (*Zjavenie Jána* 3, 14 – 22)
 Behold, I stand at the door and knock
 Je me tiens à la porte et je frappe
 (Prípravný materiál zostavili v Portugalsku, stretnutie sa konalo v Lisabone, Portugalsko)
- 1997 – V mene Krista vás prosíme: Zmierte sa s Bohom (*Druhý list Korint'anom* 5, 20)
 We entreat you on behalf of Christ, be reconciled to God
 Au nom du Christ, laissez-vous réconcilier avec Dieu
 (Materiál pripravila Severská ekumenická rada, prípravné stretnutie sa konalo v Štokholme, Švédsko)
- 1998 – Duch prichádza na pomoc našej slabosti (*Rimanom* 8, 14 – 27)
 The Spirit helps us in our weakness
 L'Esprit aussie vient en aide à notre faiblesse
 (Prípravný materiál bol z Francúzska, stretnutie sa konalo v Paríži)
- 1999 – Boh bude s nimi prebývať a oni budú jeho ľudom (*Zjavenie Jána* 21, 1 – 7)
 He will dwell with them as their God, they will be his peoples
 Dieu demeurera avec eux. Ils seront ses peuples et lui sera le Dieu qui est avec eux
 (Prípravný materiál pripravili v Malajzii, stretnutie sa konalo v kláštore v Bose, Taliansko)
- 2000 – Požehnaný Boh, ktorý nás požehnal v Kristovi (*Efezanom* 1, 3 – 14)
 Blessed be God who has blessed us in Christ
 Béni soit Dieu, qui nous a bénis en Christ
 (Prípravný materiál zostavila Rada cirkví Blízkeho východu, stretnutie sa uskutočnilo v La Verne, Taliansko)
- 2001 – Ja som cesta, pravda i život (*Evanjelium podľa Jána* 14, 6)
 I am the Way, and the Truth, and the Life
 Je suis le chemin, et la vérité et la vie
 (Prípravný materiál zostavili v Rumunsku a stretnutie sa konalo v meste Vulcan, Rumunsko)
- 2002 – U teba je prameň života (*Žalm* 36, 5 – 10)
 For with you is the fountain of life
 Car chez toi est la fontaine de la vie

- (Prípravný materiál zostavila CEEC a CEC, stretnutie bolo blízko Augsburgu, Nemecko)
- 2003 – Tento poklad máme v hlinených nádobách (*2. list Korint'anom 4, 4 – 18*)
 We have this treasure in clay jars
 Car nous avons ce trésor dans des vases d'argile
 (Prípravný materiál zostavili v Argentíne, stretnutie bolo v Los Rubios, Španielsko)
- 2004 – Svoj pokoj vám dávam (*Ján 14, 23-31; Ján 14, 27*)
 My peace I give to you
 Je vous donne ma paix
 (Prípravný materiál zostavili v Aleppe, Sýria. Stretnutie bolo v Palerme, Taliansko)
- 2005 – Kristus, jediný základ Cirkvi (*1. list Korint'anom 3, 1 – 23*)
 Christ, the one foundation of the Church
 Le Christ, unique fondement de l'Eglise
 (Prípravný materiál bol zo Slovenska, stretnutie sa konalo v Piešťanoch)
- 2006 – Lebo kde sú zhromaždení dvaja alebo traja v mojom mene, tam som medzi nimi
 (*Evanjelium podľa Matúša 18, 18 – 20*)
 Where two or three are gathered in my name, there I am among them
 Là où deux ou trois se trouvent réunis en mon nom, je suis au milieu d'eux
 (Prípravný materiál pochádzal z Írska. Stretnutie sa konalo v Prosperous, Co. Kildare, Írsko)
- 2007 – Aj hluchým dáva sluch a nemým reč (*Evanjelium podľa Marka 7, 31 – 37*)
 He even makes the deaf to hear and the mute to speak
 Il fait entendre les sourds et parler les muets
 (Prípravné materiály zostavili v Južnej Afrike, stretnutie sa konalo vo Faverges, Francúzsko)
- 2008 – Neprestajne sa modlite (*Prvý list Tesaloničanom 5, 12a. 13b – 18*)
 Pray without ceasing
 Priez sans cesse
 (Prípravné materiály zostavili v USA. Stretnutie sa konalo v Graymoor, Garrison, USA)
- 2009 – A budú jedno v tvojej ruke (*Ezechiel 37, 15 – 28*)
 That they may become one in your hand
 Ils seront unis dans ta main
 (Prípravné materiály zostavili v Kórei, stretnutie sa konalo v Marseille, Francúzsko)
- 2010 – Vy ste toho svedkami (*Evanjelium podľa Lukáša 24, 48*)
 You are witnesses of these things
 ...de tout cela, c'est vous qui êtes les témoins
 (Prípravný materiál pochádza zo Škótska. Stretnutie sa konalo v Glasgowe, Škótsko)
- 2011 – Jednotní v učení apoštolov, v bratskom spoločenstve, lámaní chleba a modlitbách
 (*Skutky apoštolov 2, 42*)
 One in the apostle's teaching, fellowship, breaking of bread and prayer (cf. Acts 2:42)

- Unis dans l'enseignement des apôtres, la communion fraternelle, la fraction du pain et la prière
(Prípravný materiál z Jeruzalema, stretnutie sa konalo v Saydnaya, Sýria)
- 2012 – Všetci budeme premenení... víťazstvom skrze nášho Pána Ježiša Krista (*1. Korint'anom* 15, 51 – 58)
We will be all Chnged by the Victory of our Lord Jesus Christ
Tous, nous serons transformés pas la victoire de notre Seigneur Jésus – Christ
(Prípravný materiál z Poľska, stretnutie sa konalo vo Varšave, Poľsko)
- 2013 – Čo žiada od nás Boh? (porov. *Micheáš* 6, 6 – 8)
What does God require of us?
Que nous demande le Seigneur?
(Prípravný materiál z Indie, stretnutie sa konalo v Bangalore, India)

Kľúčové dátumy v dejinách Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov

- 1740 približne v tomto roku vzniklo v Škótsku turíčne hnutie s prepojením na Severnú Ameriku. V ich prebudeneckom posolstve bola výzva na modlitbu za a so všetkými cirkvami.
- 1820 Reverend James Haldane Stewart publikuje: *Návody na všeobecné zjednotenie kresťanov pri vylíatí Ducha.*
- 1840 Reverend Ignatius Spencer, ktorý konvertoval na rímsky katolicizmus, navrhuje *Zjednotenie modlitby za jednotu.*
- 1867 Prvá konferencia anglikánskych biskupov v Lambethe zdôrazňuje v preambule svojho vyhlásenia modlitbu za jednotu.
- 1894 Pápež Lev XIII. povzbudzuje k modlitbe v *Oktáve modlitieb za jednotu* v súvislosti s Turícami.
- 1908 Reverend Paul Wattson prvýkrát inicioval zachovávanie *Oktávy za jednotu cirkvi.*
- 1926 Hnutie Viera a poriadok začína vydávať *Návrhy na Oktávu modlitieb za kresťanskú jednotu.*
- 1935 Abbé Paul Couturier z Francúzska obhajuje *Celosvetový týždeň modlitieb za kresťanskú jednotu* na širokom základe modlitieb za „jednotu, ktorú chce Kristus prostriedkami, akými on chce.“
- 1958 Kresťanská jednota (Unité Chrétienne, Lyon, Francúzsko) a Komisia pre vieru a poriadok Svetovej rady cirkví začínajú spoločne pripravovať materiály na *Týždeň modlitieb*
- 1964 V Jeruzaleme sa pápež Pavol VI. a patriarcha Athenagoras I. spoločne modlili Ježišovu veľknazskú modlitbu: „*aby všetci boli jedno*“ (*Evanjelium podľa Jána* 17).
- 1964 Dekrét Druhého vatikánskeho koncilu o ekumenizme zdôrazňuje, že modlitba je dušou ekumenického hnutia a nabáda k zachovávaní *Týždňa modlitieb.*

- 1966 Komisia pre vieru a poriadok Svetovej rady cirkví (SRC) a Sekretariát pre napomáhanie jednoty kresťanov (dnes známy ako Pápežská rada na podporu jednoty kresťanov) začali oficiálnu spoločnú prípravu materiálov na Týždeň modlitieb.
- 1968 Prvýkrát sa oficiálne použili materiály pre *Týždeň modlitieb*, ktoré spoločne pripravili Komisia pre vieru a poriadok a Sekretariát pre napomáhanie jednoty kresťanov (dnes známy ako Pápežská rada na podporu jednoty kresťanov)
- 1975 Prvýkrát sa použil materiál na *Týždeň modlitieb*, ktorý vychádzal z navrhovaného textu miestnej ekumenickej skupiny. Skupina z Austrálie bola prvá, ktorá sa venovala plánu pripraviť prvý návrh na rok 1975.
- 1988 Materiály Týždňa modlitieb sa použili na inauguračnej bohoslužbe Kresťanskej federácie Malajzie, ktorá spája hlavné kresťanské zoskupenia v krajine.
- 1994 V medzinárodnej skupine, ktorá pripravovala texty na rok 1996, boli aj zástupcovia YMCA a YWCA.
- 2004 Medzi Komisiou pre vieru a poriadok (SRC) a Pápežskou radou na podporu jednoty kresťanov (Katolícka cirkev) sa dosiahla dohoda, že sa materiály na *Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov* vydajú spoločne a pripravia v tom istom formáte.
- 2008 Spomienková oslava 100. výročia *Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov (Oktáva za kresťanskú jednotu)*, ktorá bola jeho predchodcom, sa prvýkrát začala sláviť v r. 1908).

Komisia pre vieru a poriadok

Svetovej rady cirkví

P. O. Box 2100

CH – 1211 Genève 2

Switzerland

infowcc@wcc-coe.org

www.oikumene.org

Pápežská rada na podporu jednoty kresťanov

VA – 00120 Cité du Vatican

office@christianunity.va

www.vatican.va